

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Unna vei! Her kommer jeg!

Out of the way! Here I come!

Kandidatnummer: 227, 241 & 326

BLUBACH

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett

Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Veileder: Kjerstin Sjursen

Innleveringsdato: 31.05.2021

Antall ord: 11814

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Forord

Før vi startet på barnehagelærerutdanningen hadde ingen av oss arbeidet i en barnehage, men vi har alle vært glad i å leke utendørs i barndommen. I løpet av de tre årene vi har studert på HVL har vi virkelig fått øynene opp for viktigheten av risikolek i barnehagen. Spesielt etter at vi gikk valgfaget Aesthetic and Outdoor Education på tredje året. Der fikk vi førstehåndserfaringer på hvor mye glede og mestring risikoleken kan gi barna, og ikke minst oss selv. Derfor var det et enkelt og opplagt valg for oss å velge dette som tema i bacheloroppgaven vår. Tusen takk til vår veileder, Kjerstin Sjørusen som har stått på, motivert oss og hatt troen på oss. Takk til søsken og foreldre som har hjulpet oss med korrektur, tips og triks.

Bergen, 31.05.2021

Sammendrag

I denne oppgaven har vi forsket på hvordan personalet i barnehager forholder seg til risikolek. Vi har sendt ut en spørreundersøkelse som innhentet informasjon fra 117 respondenter, der alle har kommet med egne tanker og meninger rundt risikolek. Vi har gjennom å analysere og diskutere i lys av aktuell teori, komt frem til at de barnehageansatte som har svart på vår undersøkelse generelt forholder seg positivt til risikolek. Vi har også sett på om våre respondenter forholder seg annerledes på tvers av kjønn og hvilken aldersgruppe av barn de jobber med. Videre har vi sett på hvordan de forholder seg faglig til arbeid med risikofylt lek i barnehagen.

Summary

In this thesis, we have researched how the staff in kindergartens relate to risky play. We have sent out a survey that gathered information from 117 respondents, where everyone has come up with their own thoughts and opinions about risky play. Through analyzing and discussing in the light of current theory, we have concluded that the kindergarten employees who responded to our survey in general, are positive concerning risk play. We have also looked at whether our respondents behave differently across gender and what age barcket the children they work with are divided into. Furthermore, we have looked at how they relate professionally to work with risky play in kindergarten.

Innhold

Forord.....	2
Sammendrag.....	2
Summary.....	3
1.0 Innledning.....	7
1.1 Begrunnelse for tema	7
1.2 Problemstilling og avgrensing.	7
1.3 Disposisjon.....	8
2.0 Teori	9
2.1 Begrep	9
2.1.1 Flytsone (flow).....	9
2.1.2 Affordances	10
2.1.3 Subjektiv og objektiv risiko	10
2.2 Lek.....	11
2.2.1 Hva er lek?	11
2.2.2 Risikofylt lek	11
2.2.3 Positive effekter av risikofylt lek.....	13
2.2.4 Ansattes rolle i risikofylt lek	13
2.2.5 Foreldresamarbeid.....	15
2.2.6 Holdninger til risiko.....	16
3.0 Metode.....	18
3.1 Metodevalg.....	18
3.2 Utvalg og gjennomføring.....	19
3.3 Etske hensyn.....	19
3.4 Validitet og reliabilitet.	20
4.0 Analyse av funn i datamaterialet.....	21
4.1. Kategorisering av respondenter	21
4.2 Holdninger til risikolek.....	23
4.3 Risikolekens viktighet	23
4.3.1 Risikolekens viktighet menn versus kvinner	24
4.3.2 Risikolekens viktighet, småbarnsavdeling versus storbarnsavdeling.....	25
4.4 Risikolek i barnehagen.....	26
4.4.1 Risikolek i barnehagen, menn versus kvinner.....	27
4.4.2 Risikolek i barnehagen, småbarnsavdeling versus storbarnsavdeling	28

4.5	Hvordan jobber de faglig med risikolek.....	30
4.6	Holdning til risikofylt lek inne versus ute.....	31
4.6.1	Hvordan forandrer holdningene til leken seg?.....	32
4.6.2	Holdning til risikofylt lek inne versus ute, menn versus kvinner	32
4.6.3	Holdning til risikofylt lek inne versus ute, småbarnsavdeling versus storbarnsavdeling .	33
4.7	Avbrytning av risikofylt lek.....	34
4.7.1	Foreldregruppens holdninger til risikofylt lek.....	36
5.0	Diskusjon av analysen.....	37
5.1	Personalets tanker rundt risikolek.....	37
5.1.2	Risikolekens betydning for ansatte i barnehagen.....	38
5.1.3	Holdninger Innendørs versus utendørs	39
5.2	Sammenligning.....	40
5.2.1	Forskjeller mellom kjønn	40
5.2.2	Småbarnsavdeling versus storbarnsavdeling.....	41
5.3	Hvordan arbeider ansatte i barnehagen med risikolek.....	43
5.3.1	Tilrettelegging av risikofylt lek.....	43
5.3.2	Faglig arbeid med risikofylt lek	44
5.3.3	Foreldre	45
5.4	Kritiske tanker til vårt arbeid.....	46
6.0	Oppsummering og konklusjon.....	48
6.1	Veien videre.....	50
7.0	Litteraturliste.....	51
8.0	Vedlegg	53
8.1	Vedlegg 1:	53
8.2	Vedlegg 2:	53

Figur liste

Figur 1: Kjønnfordeling.....	22
Figur 2: Privat eller kommunal barnehage.....	22
Figur 3: Hvilken stilling har du?	22
Figur 4: Hvilken aldersgruppe jobber du med?	22
Figur 5: Hvilken aldersgruppe jobber du med? (Annet)	22
Figur 6: Hvor viktig er risikolek i barnehagen?.....	24
Figur 7: Hvor viktig er risikolek i barnehagen? (Menn).....	24
Figur 8: Hvor viktig er risikolek i barnehagen? (Kvinner)	25
Figur 9: Hvor viktig er risikolek i barnehagen? (Småbarnsavdeling).....	25
Figur 10: Hvor viktig er risikolek i barnehagen? (Storbarnsavdeling)	26
Figur 11: Har du lagt opp til risikolek i din barnehage?	26
Figur 12: Hvilken type lek har du lagt opp til i barnehagen?.....	26
Figur 13: Har du lagt opp til risikolek i din barnehage? (Menn)	27
Figur 14: Hvilken type lek har du lagt opp til i barnehagen? (Menn)	27
Figur 15: Har du lagt opp til risikolek i din barnehage? (Kvinner).....	28
Figur 16: Hvilken type lek har du lagt opp til i barnehagen? (Kvinner).....	28
Figur 17: Har du lagt opp til risikolek i din barnehage? (Småbarnsavdeling)	28
Figur 18: Hvilken type lek har du lagt opp til i barnehagen? (Småbarnsavdeling)	29
Figur 19: Har du lagt opp til risikolek i din barnehage? (Storbarnsavdeling).....	29
Figur 20: Hvilken type lek har du lagt opp til i barnehagen? (Storbarnsavdeling).....	30
Figur 21: Har risikolek vært tema på personalmøter/gruppemøter i barnehagen din?	30
Figur 22: Har risikolek vært tema på personalmøter/gruppemøter i barnehagen din? (Storbarnsavdeling)	31
Figur 23: Har risikolek vært tema på personalmøter/gruppemøter i barnehagen din? (Småbarnsavdeling)	31
Figur 24: Har du ulike holdninger til risikolek i barnehagen innendørs kontra utendørs?.....	32
Figur 25: Har du ulike holdninger til risikolek i barnehagen innendørs kontra utendørs? (Menn)	33
Figur 26: Har du ulike holdninger til risikolek i barnehagen innendørs kontra utendørs? (Kvinner).....	33
Figur 27: Har du ulike holdninger til risikolek i barnehagen innendørs kontra utendørs? (Småbarnsavdeling)	33
Figur 28: Har du ulike holdninger til risikolek i barnehagen innendørs kontra utendørs? (Storbarnsavdeling)	34
Figur 29: Har du noen gang stanset barn i risikofylt lek?	34
Figur 30: Har du noen gang opplevd at en kollega har stanset risikofylt lek?	35
Figur 31: Har du noen gang opplevd at en kollega har stanset risikofylt lek? (Menn)	35
Figur 32: Har du noen gang opplevd at en kollega har stanset risikofylt lek? (Kvinner)	35
Figur 33: Var du enig i avgjørelsen	35
Figur 34: Var du enig i avgjørelsen (Menn).....	35
Figur 35: Var du enig i avgjørelsen (Kvinner)	36
Figur 36: Har du opplevd at foreldregruppen har vært negative til risikofylt lek?.....	36

1.0 Innledning

1.1 Begrunnelse for tema

Temaet for denne bacheloroppgaven er risikofylt lek. Ordet risiko tar oss tilbake til vår egen barndom som bar preg av skrubbsår, knall og fall, og ikke minst mye mye moro. Vi er alle tre fra mindre bygder rundt om i Norges skjulte kriker og kroker, noe som har gitt oss en oppvekst flust av muligheter for den frie og gode leken i naturen. Under oppveksten hadde vi god plass til å boltre oss på og leken vår dreide seg mye om hvem som kunne klatre høyest, løp raskest barbent gjennom skogen og hvem som var sterkeste. Da vi skulle skrive bachelor i det trange grupperommet på HVL og diskuterte risikolek, strømmet de gode barndomsminnene tilbake. I denne prosessen har vi hatt mange artige stunder med fortellinger fra barndommen og all gleden leken har gitt oss.

Vi valgte risikolek som tema akkurat fordi vi brenner for denne typen lek for barna, vi ønsker at kommende generasjon skal få de samme gode minnene som vi har den dag i dag og alle de positive effektene som følger med denne type lek. I rammeplanen står det at personalet skal “Gjennom arbeid med kropp, bevegelse, mat og helse skal barnehagen bidra til at barna opplever å vurdere og mestre risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer” (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 49). Dette vil si at barnehageansatte blir gjennom rammeplanen lovpålagt å la barn få oppleve risikofylt lek i barnehagehverdagen sin. Derfor vil vi se på hvordan de ansatte faktisk forholder seg til risikofylt lek i barnehagen.

1.2 Problemstilling og avgrensing.

I denne oppgaven ønsker vi å utforske hva ansatte i barnehagen legger i begrepet risikolek, hva de mener om risikofylt lek og hvordan de arbeider med denne type lek i barnehagen.

Med bakgrunn i temaet risikofylt lek har vi utarbeidet følgende problemstillingen:

Hvordan forholder ansatte i barnehagen seg til risikofylt lek?

1.3 Disposisjon

Bacheloroppgaven er avgrenset til seks kapittel. Kapittel 1, innledningen av oppgaven inneholder grunngeving for temaet, problemstillingen og avgrensing av temaet.

Kapittel 2 er teoridelen av oppgaven, her legger vi frem teori som omhandler risikofylt lek, relevant for å besvare problemstillingen vår.

Vi har valgt å bruke spørreundersøkelse som metode. Kapittel 3 er metodedelen, der vi begrunner valg av metode for oppgaven, utvalg av respondenter og gjennomføring av undersøkelsen. Videre ser vi på etiske hensyn knytt opp til forskning, forskningens reliabilitet og validitet.

I kapittel 4 blir det redegjort for funnene i prosjektet. Vi vil diskutere resultatene i forhold til problemstillingen og knytte det til relevant teori i kapittel 5. Til slutt vil vi gjøre et forsøk på å konkludere i kapittel 6.

2.0 Teori

Teoridelen tar for seg aktuell teori som brukes til å forankre de resultater og tolkninger vi tar for oss i diskusjonsdelen av oppgaven. I denne delen av oppgaven vil vi gjøre rede for viktige begreper, viktigheten av lek for barn, definere risikolek, vise viktigheten av risikoleken og til slutt si noe om personalets roller i risikolek og foreldresamarbeid i forhold til risikofylt lek.

2.1 Begrep

2.1.1 Flytsone (*flow*)

Flytsonen er et begrep som vi har kommet over flere ganger i vårt utdanningsløp. Begrepet har sin rot i teorien til Csikszentmihalyi angående motivasjonen til barn. Han sier at nivået på oppgaver eller utfordringer barn gjennomfører må ligge et sted mellom angstskapende og kjedelig. Det vil si at nivået ikke må være så vanskelig at det skaper angst hos barna, men heller ikke så lett at det blir kjedelig å gjennomføre. Begrepet flow er nært knyttet til indre motivasjon, følelsen av å lykkes med en utfordring vil ha en positiv virkning på barns oppfatning av seg selv og øke barnets evne til å gjennomføre lignende utfordringer senere (Lillemyr, 2012, s.214-217). Begrepet flow er i følge Lundhaug & Neegaard (2013, s.27) tradisjonelt sett i sammenheng med kroppslig lek og risikolek, i denne sammenheng snakker de om spenningsnivået til barnet. De sier at i kroppslig- eller risikolek kan spenningsnivået være avgjørende for prestasjonen til barna. For høyt spenningsnivå, at barnet er “for gira”, vil føre til underprestasjon og lav konsentrasjon, som kontrast vil et for lavt spenningsnivå føre til underprestasjon. Videre sier de at et for høyt spenningsnivå og i noen tilfeller være farlig for barna og kan føre til alvorlig skade. Her kan man som barnehagelærer gå inn å veilede barna slik at de blir bedre kjent med sitt spenningsnivå. I forbindelse med å oppnå flow sier Sandseter (2010, s. 171) at naturen er en optimal arena for dette. Her vil ofte både store og små finne passende utfordringer. Det tar også lengre tid for barn å gå lei en naturlig lekeplass sammenliknet med en standardisert lekeplass. Sandseter viser til egen forskning som sier at naturen inviterer og inspirerer til spenningsfylt lek. Intensiteten og spenningen i leken er også høyere i et naturlig lekemiljø enn i et standardisert lekemiljø.

2.1.2 Affordances

Osnes et al. snakker om affordances som relasjonen mellom miljøet og organismen. Hvis et barn (organismen) er ute i naturen og finner ett tre blant mange som det vil klatre i (miljøet), ligger innbydelsen verken i treet eller hos barnet, men i relasjonen mellom dem (Osnes, 2017, et al., s. 170). Heft peker på *functionally significant* egenskaper i miljøet. For eksempel hvis vil en trestubbe i knehøyde, være *sit-on-able*, dette blir en av affordances til trestubben. (Heft, 1988, s. 29-30) Lundhaug og Neegaard peker på at noen barn kan mer enn de tror og trenger hjelp til å utfordre seg selv, mens andre barn hopper i det (bokstavelig talt) og trenger kanskje å følges tettere. Det å se eller legge merke til relasjonen mellom et barn og miljøet krever at barnehagelæreren er bevisst på denne relasjonen og bruker observasjon, kunnskap og erfaring til å opparbeide seg et blikk for hvert enkelt barn (Lundhaug & Neegaard, 2013, s. 27).

2.1.3 Subjektiv og objektiv risiko

Man kan skille mellom subjektiv og objektiv risiko. Den subjektive risikoen er den risikoen og spenningen som barnet selv føler og opplever som en risiko i situasjonen, det trenger ikke nødvendigvis å ligge en reell risiko eller fare i situasjonen. Den subjektive risikoen er nært knyttet til barnets kompetanse og erfaring. Når et barn klatrer, vil et barn med god motorisk kontroll oppleve en lavere risiko for å skade seg sammenliknet med et barn med dårligere motorisk kontroll. En objektiv risiko eller faktisk risiko oppstår når det er en reell risiko for at barnet skader seg, avhengig av dets erfaringsbakgrunn (Osnes et al., 2010, s.157).

2.2 Lek

2.2.1 Hva er lek?

Vi vil først ta for oss hva lek er og hvorfor lek er viktig for barna. I rammeplanen står det “leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek” (Kunnskapsdepartementet, 2017, s 17). Osnes et al. skriver i boken *Kropp, bevegelse og helse i barnehagen* at leken engasjerer barn, gir muligheter til variert aktivitet og utfoldelse ut fra egne forutsetninger. Leken stimulerer ulike sider ved barns utvikling og er viktig for utvikling av identitet og selvspekt. Leken er også en arena for sosialisering ved at barna tar opp krav, normer og verdier fra samfunnet, samtidig som det utvikler selvstendighet. (Lillemyr, 2001, sitert i Osnes et al., 2010, s.20). Første året vårt på HVL lærte vi at leken er hellig i barnehagen. Lillemyr snakker om lekens viktighet når vi retter oppmerksomheten mot læring. Han peker først og fremst på den motivasjonen og det engasjementet som ligger i barns lek, men også på at det i leken utvikles vennsksrelasjoner og en følelse av sosial og kulturell tilhørighet, som i seg selv er viktig for læring (Lillemyr, 2012, s. 70).

2.2.2 Risikofylt lek

Hva ligger i begrepet risikofylt lek? Risikolek er lek som gir en spennende opplevelse, barna leker på en slik måte at de får en følelse av skrekkblandet fryd. Denne typen lek innebærer også en risiko for skade eller at barna får en negativ opplevelse. Risiko gir en helt spesiell følelse av sitring i kroppen, barn som Sandseter har intervjuet beskriver denne følelsen ved risikolek som “et deilig sug i magen; det kiler i magen”. Slik lek foregår fortrinnsvis utendørs og i den frie leken til barna (Sandseter, 2010, s. 164-165).

Sandseter (2020) finner i sin studie at barn leker mer risikofylt utendørs enn innendørs, men at overraskende mye av barns risikolek (7,5%) er registrert innendørs. Dette viser at man trenger flere studier som omhandler innendørs risikolek, hvilken form den har, og hvilke egenskaper innendørs som tilbyr barna å drive med risikofylt lek. Når vi lener oss på disse spørsmålene, er det interessant å se om det er typer risikolek som er mer vanlig inne enn ute. I samme studie viser

Sandseter til at det er betydelig mer R&T (kampek) innendørs enn utendørs (Sandseter et al., 2020, s. 309-310).

Sandseter et al. konkluderer i sin studie fra 2020, at det foreligger indikasjoner på at eldre barn deltar i mer risikofylt lek sammenlignet med yngre barn. Hos barn i alderen 3-6 år, økte andelen risikofylt lek med 2,5% hvert år. Men i hvilken grad slike assosiasjoner eksisterer i et bredere aldersspenn bør utforskes videre (Sandseter et al., 2020).

2.2.2.1 Risikolekens seks kategorier

Sandseter har gjennom observasjoner og intervjuer av barn utviklet seks kategorier for risikofylt lek blant barn i barnehagen (Sandseter, 2018, s. 56).

- Lek i store høyder - her er det fare for at barna skader seg ved fall, som for eksempel ved klatring på berg/trær, barna hopper fra høyder, slenger seg i tau eller balansere i høyden.
- Lek med stor fart - barna leker ukontrollert i stor fart og er i fare for å treffe noe eller noen i stor fart. Eksempler her kan være aking ned bakker, lek der barna løper uten kontroll, sykling etc.
- Lek der barna bruker farlige redskaper, som igjen kan føre til at barna skader seg selv og andre, for eksempel lek med sag, hammer eller kniv.
- Lek ved farlige elementer - her kan barna falle ned i eller bort i noe, for eksempel lek ved vann, i nærheten av bål eller ved bratte stup.
- Kampek - her foreligger det en risiko for at barna skader hverandre, som ved bryting, fekting med pinner eller slåssing.
- Lek hvor barna kan gå seg bort eller forsvinne fra de voksne, for eksempel lek i områder uten gjerde eller lek der poenget er at barna gjemmer seg fra de voksne (Sandseter, 2018, s. 56).

Sandseter skriver også at det er identifisert to kategorier for de yngste barna i barnehagen:

- Lek der barna oppsøker sammenstøt for leken sin del, som å ta fart med en sykkel og kjøre den inn i gjerdet bare for sammenstøtet sin del.
- Overført risiko/spenning - her ser barna at andre (ofte eldre barn) gjør noe skummelt eller risikofylt; barnet får en overført sanseopplevelse, sanseopplevelsen kan for eksempel arte seg, som i iling/kribling i kroppen (Sandseter, 2018, s. 56).

2.2.3 Positive effekter av risikofylt lek

Lundhaug skriver i boken *Friluftsliv og uteliv i barnehagen* at risikomestring dreier seg om evnen til å utvikle og vurdere sine motoriske ferdigheter slik at man er bedre rustet til å takle farefulle situasjoner. Man bygger også opp en personlig og sosial kompetanse av risikomestring. I det lange løp vil risikomestring bidra til å forebygge både ulykker og livsstilsykdommer (Lundhaug & Neegaard, 2013, s.30). Barn får som følge av risikofylt lek mestringsfølelse og bygger opp erfaringer rundt hva kroppen mestrer eller ikke, deretter kan de gjøre en sikkerhetsvurdering basert på tidligere erfaringer, dette kan bidra til å redusere ulykker i barnehagen. Sandseter skriver at når barn møter risiko i leken vil barna få erfaringer med risiko, videre vil barnas subjektive oppfatning av risikoen bli mer lik den objektivt faktiske risikoen i situasjonen, og på den måten vil barna kunne gjøre en mer realistisk risikovurdering (Sandseter, 2010, s. 166).

“Barna bruker eget skjønn til for eksempel å vurdere hvor høyt de skal hoppe uten å skade seg, og de gjør sikkerhetsvurderinger på grunnlag av mange erfaringer” (Lundhaug & Neegaard, 2013, s.29).

2.2.4 Ansattes rolle i risikofylt lek

Sandseter skriver at personalets holdninger og toleranse for risiko og hvordan de forholder seg til risikofylt lek i det praktiske har stor betydning. De begrensningene som personalet setter for barna i lek, er ofte tuftet på deres egne oppfatninger om hva som er farlig. Det er derfor viktig at

barnehageansatte tenker gjennom hva som ligger til grunn for disse begrensningene. Om det er egne bekymringer eller redsler som avgjør hvor langt barna får utforske sin risikofylte lek eller om det er barnas behov og dets egne grenser for risiko som avgjør (Sandseter, 2018, s. 62).

Videre peker Sandseter på at barn er forskjellige. Noen barn søker mer risiko enn andre, og noen mestrer risikofylte situasjoner bedre enn andre. Barn er progressive i sin tilnærming til risikosituasjoner, og vil derfor i de fleste situasjoner naturlig stoppe opp når situasjonen blir for skummel for barnet. Det som eventuelt kan øke risikoen er når barn blir distraheret og på den måten avledes fra sin konsentrasjon om oppgaven og risikovurderingen, ved at for eksempel en voksen begynner å rope til et barn som klatrer høyt i et tre (Sandseter, 2018, s. 63). Sandseter (2018, s. 76) påpeker også at vi som voksne må gå foran som gode forbilder og dra med de barna som ikke involverer seg like mye i risikoleken. For å poengtere dette viser Sandseter til en praksisfortelling der en barnegruppe er på tur. Når gruppen kommer frem til turmålet begynner guttene med en gang å leke vilter skilek, mens personalet og jentene i gruppen setter seg ned i lag. Litt senere kommer en ansatt, som var litt forsinket, til området. I stedet for å sette seg ned med de andre i personalet sier hun heller “kom igjen jenter, så leker vi med guttene”. Da hiver jentene seg med i skileken og snart leker de like viltert som guttene. Dette viser også at av og til må vi voksne dra barna med i leken, og at de voksne har stor påvirkningskraft på barna.

Lundhaug (2010, s. 141) bemerker at det er en misforstått oppfatning i barnehagen er at de ansatte skal holde seg borte fra barnas lek, personalet tenker at voksne må holde seg borte fra barnas lek for å fremme barnas frie lek. Det å holde seg unna leken kan være, for de barna som har utviklet en god sosial kompetanse og som leker fint med andre barn, en god løsning. Når det gjelder de barna som mangler de sosiale ferdighetene i lek er det viktig at de ansatte er et støttende stillas for dem. Klepsvik referert i Lundhaug (2010, s. 141) sier at “et støttende stillas” som begrep har sin opprinnelse i Vygotskij sin tenkning. Det går ut på at personalet går inn i leken og støtter det aktuelle barnet ved å lære dem hvordan leken fungerer eller ved å vise barnet de aktuelle sosiale spillereglene for den bestemte situasjonen. Videre støtter personalet barnet til det begynner å mestre og delta i leken eller situasjonen selv. Personalets tilstedeværelse kan også ha en generelt positiv effekt på selve leken i form av at personalet kommer med nye ideer til leken og at leken da holder på lengre.

Sandseter refererer til en av sine tidligere spørreundersøkelser fra 2008. Den viser at ansatte i barnehager generelt har en positiv holdning til spennings- og risikofylt lek, og at de sjelden

griper inn i denne typen lek. De ansatte begrunner denne holdningen med at risikofylt lek er en viktig og utviklende form for lek hvor barna tilegner seg bedre motorisk kontroll og lærer seg hva som er farlig. Det er likevel ikke sånn at alle ansatte i barnehagen har en positiv holdning til risikofylt lek, resultatene viser at menn i barnehagen har en mer positiv holdning til denne typen lek og at de også tillater mer av spennings- og risikofylt lek blant barna (Sandseter, 2010, s.172).

Flere studier viser at det er tydelige kjønnsforskjeller i måten menn og kvinner oppfatter og forholder seg til R&T (kampek) i samfunnet generelt (Brussoni & Olsen 2011; Fletcher, StGeorge, & Freeman 2013, Referert i Storli & Sandseter 2017). Likevel fant de ikke noe tydelig kjønnsforskjell i det å tillate R&T i Storlis og Sandseter egen undersøkelse, hverken i innendørs eller utendørs lek (Storli & Sandseter, 2017, s. 12).

Aasen skriver at kompetanseoppbygging handler om å utnytte, styrke og fornye kompetansen for å sikre kvaliteten og å utvikle barnehagen. I teamarbeid skjer mye av kompetanseoppbyggingen i det daglige arbeidet i barnehagen. Man lærer av hverandre, og deler sine kunnskaper og kompetanser, og slik utvikler også den kollektive læringen (Aasen, 2012, s. 184).

2.2.5 Foreldresamarbeid

Foreldres rett blir befestet gjennom rammeplan for barnehage:

«Barnehagen skal ivareta foreldrenes rett til medvirkning og arbeide i nært samarbeid og forståelse med foreldrene, jf. barnehageloven § 1 og § 4. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29).

Dette bekreftes av Glaser som påpeker at tett samarbeid og at foreldrene er fornøyde med barnehagen er direkte relatert til barns utvikling (Glaser, 2019, s. 19). Foreldre har gjennom årene fått økte rettigheter og gjennom det en større påvirkningskraft på barnehagehverdagen (Glaser, 2019, s. 28).

Som barnehagelærer har man ansvar for å fremme en balanse mellom foreldres prioriteringer og barnas lovfestede rettigheter. Foreldre kan ikke påvirke barnehagen på en slik måte at det går utover barns rettigheter, samtidig vil foreldres medvirkning si at de har rett til å erfare at deres stemme blir tatt på alvor. Når foreldre er delaktige kan dette bidra til endringer (Glaser, 2019, s. 24-25).

Sandseter (2010, s.173) påpeker at foreldre bør være en del av diskusjonen som omhandler barnas søken etter risikolek. Det er viktig at de ansatte legger frem de positive sidene ved risikolek slik at foreldrene kan ta kunnskapsbaserte avgjørelser i forhold til barnas risikolek i barnehagen. At foreldre legger ned klare linjer for hva de aksepterer og ikke, vil gi de ansatte større trygghet i hvordan de håndterer risikofylte situasjoner. Samtidig er det viktig å påpeke at barns rett til risikolek blir befestet gjennom *rammeplan for barnehagen* "Gjennom arbeid med kropp, bevegelse, mat og helse skal barnehagen bidra til at barna opplever å vurdere og mestre risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer" (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 49). Foreldre kan ikke hindre at barna får lov å drive med risikofylt lek i barnehagen.

2.2.6 Holdninger til risiko

Lundhaug og Neegaard snakker om at det lenge har pågått en sikkerhetsdebatt for lekeplassutstyr, der man har vært kritisk til praktiseringen av forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr (Forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr, 1996). Mye av kritikken har vært rettet mot en overdrevet håndtering av forskriftene. Mange barnehager fjernet gamle lekeplassapparater og investerte i nye apparater etter at forskriftene om sikkerhet av lekeplassutstyr ble innført. Mange av oppgraderingene var berettigede, mens noe var hastige uten særlig refleksjon. Kritikken gikk ut på at vedtakene om fjerning i stor grad gikk ut på å følge nasjonale og internasjonale standarder. Personalet ble i liten grad tatt med i beslutningene, de ble ikke spurt om hvilke erfaringer de hadde med ulykker i barnehagen, eller om deres vurderinger om lekemiljøet dekket barnas behov for fysisk utfoldelse. Mange barnehager utviklet mer regulering og strengere restriksjoner til risikoleken. Mange lekeområder ble også mindre og mer ensartede, standardiserte og kjedelige. Det har slik blitt færre utfordringer i lekemiljøet for den kroppslige leken (Lundhaug og Neegaard, 2013, s. 40-41).

Sandseter (2018, s. 418-421) sier at vi i Norge har en generelt liberal holdning til risiko i forhold til mange andre land. Sandseter refererer i denne sammenheng til Coster & Gleeve som omtaler, at i England ble det gjennomført en undersøkelse som viste at halvparten av barna i undersøkelsen ble nektet å klatre i trær, fordi det ble sett på som for farlig (Coster & Gleeve, 2008, referert i Sandseter, 2018, s.418). Sandseter snakker også om at rammeplanen for barnehager pålegger de ansatte i barnehagen å tilrettelegge for mestring gjennom risikofylt lek, men på en trygg måte. Ansatte skal bevisst jobbe mot å unngå alvorlige skader og invaliditet. I sammenheng med det å unngå skader refererer Sandseter til forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr (Forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr, 1996) der hun påpeker at for stort fokus på ytre sikkerhetstiltak vil påvirke barns risikovurdering negativt i det lange løp. Internasjonal forskning viser også at det ikke er noen nevneverdig nedgang i skadestatistikk relatert til sikkerhetslovgivning for lekeplassutstyr (Ball, 2002; Briss, Sacks, Adiss, Kresnow & O'Neil, 1995; Chalmers, 1999 referert i Sandseter, 2018, s. 418).

3.0 Metode

Når man skal gjennomføre et forskningsprosjekt er der flere typer metoder man kan benytte for å samle informasjon. Riktig valg av metode er kritisk i forhold til hva man forsker på, og hva man prøver å svare på i forskningen. Vi vil nå legge frem metodevalg, utvalg og gjennomføring, etiske hensyn, validitet og reliabilitet.

3.1 Metodevalg

Vi valgte spørreundersøkelse som vår metode i bacheloroppgaven og brukte verktøyet SurveyXact. Vi lagde et spørreskjema med 13 spørsmål. Spørsmålene var formulert slik at respondentene kunne svare i enten tekstformat, i tillegg brukte vi lukkede spørsmål der respondenten svarte i rangeringsskala eller ja/nei. Spørreskjemaet vårt er i hovedsak kvantitativ, med innskudd av kvalitative spørsmål. Forskjellen mellom kvantitativ og kvalitative undersøkelser blir beskrevet i boken *Metode og Oppgaveskriving*. Her sier Dalland at kvantitative metoder er datainnsamling i form av målbare enheter der tall gir oss muligheter til å utføre regneoperasjoner der vi for eksempel kan finne gjennomsnittlig inntekt i befolkningen. Kvalitative metoder fokuserer mer på å fange opp meninger og opplevelser til enkeltpersoner som ikke kan befestes i tall eller målinger (Dalland, 2020, s. 54). Fordelen med spørreundersøkelse er at man får hentet inn data fra en stor gruppe mennesker, dette vil føre til at vi som forskere i større grad kan dra slutninger på bakgrunn av et rikt datamateriale.

3.2 Utvalg og gjennomføring

Når man skal velge seg informanter eller respondenter til forskning er det av stor betydning at de er i stand til å avklare det temaet forskinga omhandler og at de kan hjelpe forskeren å svare på problemstillingen. (Christoffersen & Johannesen, 2012, s.50). Ut ifra dette valgte vi å bare spørre personale som jobber i barnehage per dags dato. Dette vil mest sannsynlig føre til at respondentene våre sitter med den informasjonen vi trenger. Da er det bare opp til oss å lage en bra nok spørreundersøkelse.

Da vi startet utvelgelsesprosessen begynte vi med å se på listen over barnehager i Bergen, det var over 200 barnehager og vi plukket tilfeldig ut noen vi sendte mail til med forespørsel om å delta i spørreundersøkelsen. Etter å ha kontaktet 10 barnehager, satt vi igjen med en som var villig til å delta. Vi måtte derfor revurdere vår tilnærmet metode for å øke deltakelsen, da vi ønsket flere som svarte for å få et bredere grunnlag og sammenligne flere svar. Samtidig handlet det også om å ivareta anonymiteten til deltakerne. Vi gikk derfor inn på Bergen kommune sine hjemmesider (Bergen.kommune.no) og søkte etter barnehager i Bergen. Her fant vi en liste over 240 barnehager og mailadressene til styrerne i barnehagene. Vi formulerte deretter en fellesmail se vedlegg 2 som vi sendte ut til alle styrerne på listen vår.

I løpet av første dag hadde 64 respondenter fullført og 31 begynt spørreundersøkelsen. Vi lot spørreundersøkelsen stå åpen i syv dager, da var det 117 respondenter som hadde fullført spørreundersøkelsen og 89 som hadde begynt å svare. Vi valgte da å avslutte undersøkelsen grunnet store mengder med data. Bare de tekstbaserte svarene gav oss 15555 ord for analysering. Dette utgjorde tilstrekkelig med data å basere oppgaven på.

3.3 Etiske hensyn

Ifølge Christoffersen og Johannesen (2012, s. 41) har forskere et etisk ansvar overfor de som deltar. Det vil si at når man forsker er man pliktige til å ivareta deltakerne sitt personvern, frivillig informert samtykke, og følge lover, regler og retningslinjer. Vi oppsøkte derfor de nasjonale forskningsetiske komiteene sin hjemmeside (forskningsetikk.no) for å sette oss inn i

lover, regler og retningslinjer som er lagt ned for å opprettholde god etikk i forskning. Da spørreundersøkelsen var ferdigstilt rådførte vi oss med vår veileder om undersøkelsen overholdt kravene til personvern, veileder anbefalte oss å sende den til godkjenning hos personvernombud ved HVL. Her ble undersøkelsen godkjent satt opp mot reglene for personvern ved forskning. Videre ble det skrevet i innledningen til undersøkelsen at respondenter ikke måtte oppgi informasjon som kunne brukes til identifisering av respondenten, barna de jobbet med eller barnehagen de var ansatt i. Det ble og informert om at deltakelse i spørreundersøkelsen var frivillig, og at ved å svare på spørreundersøkelsen gav de samtykke til at besvarelsen kunne bli brukt i vår forskning og publisert gjennom HVL.

3.4 Validitet og reliabilitet.

Når man utfører undersøkelser er det alltid to begrep som kommer frem, validitet og reliabilitet.

Validitet handler om gyldigheten av undersøkelsen, om den svarer på det man spør om (Mordal, 1989, s. 61). Vi lagde først problemstillingen og vinklet deretter spørsmålene opp mot problemstillingen, dette gjorde vi for å sanke data som ville bidra til å svare på problemstillingen. Når det kommer til spørreundersøkelser er særlig respondentenes tolkning av spørsmålene interessant (Stjernholm, 2020, s. 84). Vi hadde ikke en pilottest av undersøkelsen før vi sendte den ut og på bakgrunn av dette kunne vi ikke vite noe om hvordan respondentene våre tolket de spørsmålene undersøkelsen bestod av. Dette vil vi snakke mer om i punkt 5.4 i oppgaven vår.

Med reliabilitet menes det om undersøkelsen man gjennomfører er pålitelig eller nøyaktig. Det vil si at i prinsippet skal flere forskere kunne stille samme spørsmålet og få de samme svarene (Mordal, 1989, s. 61). Med metoden vår ser vi at respondentene har formulert seg godt, de svarer nøyaktig og har lengre svar på de åpne spørsmålene. Dette vil vi si er med på å vise at de som har svart på hele undersøkelsen har tatt den seriøst og dette vil igjen øke reliabiliteten til spørreundersøkelsen.

4.0 Analyse av funn i datamaterialet

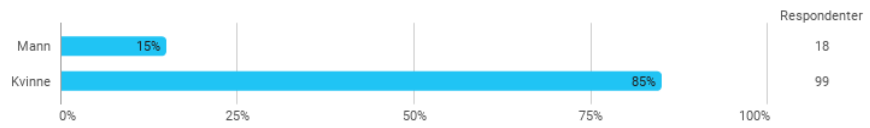
I denne delen av oppgaven vil vi analysere dataene som er samlet inn, vi vil også gå gjennom funnene fra spørreundersøkelsen. Vi vil kun dra frem den informasjon vi ser på som relevant i forhold til å svare på vår problemstilling.

4.1. Kategorisering av respondenter

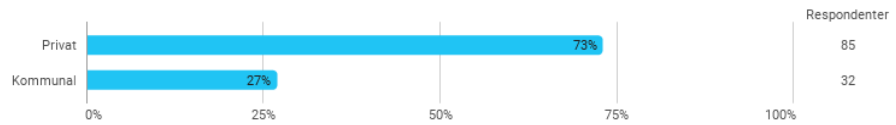
I første delen av spørreundersøkelsen ville vi kategorisere respondentene for å senere kunne se på forskjeller innen kjønnsfordeling (figur 1), om de jobbet i privat eller kommunal barnehage (figur 2), Stillingstittel (figur 3) og hvilken aldersgruppe de jobbet med (figur 4). I del to av spørreundersøkelsen stilte vi spørsmål for å få frem meninger knyttet til risikolek hos respondentene.

I spørreundersøkelsen var det 18 menn og 99 kvinner som svarte på undersøkelsen, (figur 1), det vil si 15 prosent av de som svarte var menn og 85 prosent var kvinner. Vi ser også at 85 av de som svarte jobbet i en privat barnehage, mens 32 jobbet i kommunal barnehage, (figur 2). Det var 64 pedagogiske ledere som svarte på undersøkelsen, 24 barnehagelærere, 12 assistenter og 17 som svarte annet. Av de som svarte annet, var det 13 styrere og 4 barne- og ungdomsarbeidere, (figur 3). Det var 49 som svarte at de jobbet med småbarn (1-3) og 43 som svarte at de jobbet med store barn (3-6), samt 25 som svarte annet, de fleste av de jobbet med hele aldersspennet (1-6), (figur 5).

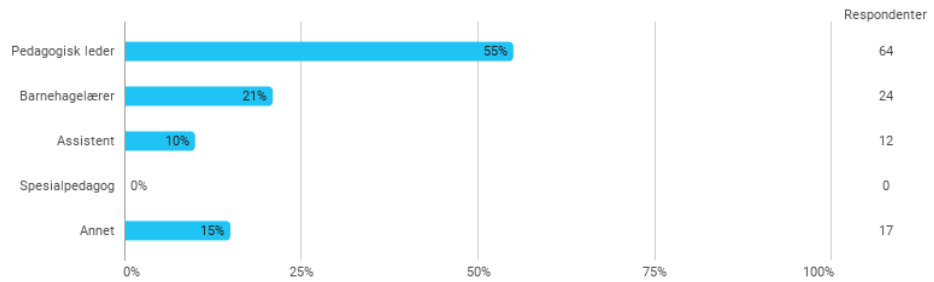
Figur 1: Kjønnsfordeling.

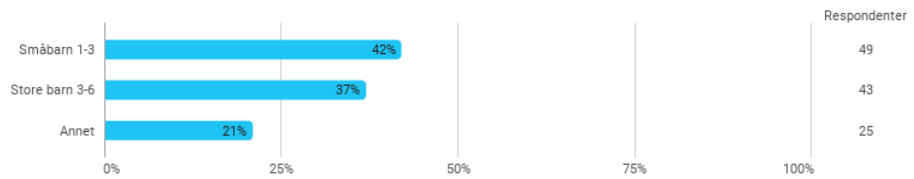
Figur 2: Privat eller kommunal barnehage.

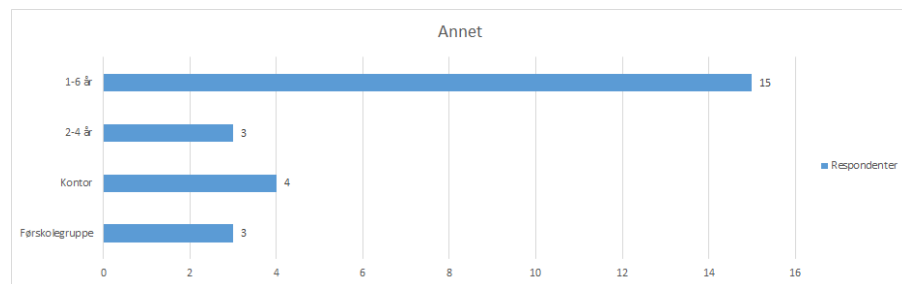
Figur 3: Hvilken stilling har du?

Figur 4: Hvilken aldersgruppe jobber du med?

Figur 5: Hvilken aldersgruppe jobber du med? (Annet)

4.2 Holdninger til risikolek

Vi spurte deltakerne om de kunne skrive kort hva de mener at risikofylt lek er, det ble mange svar som ble veldig like. Vi har plukket ut noen som utmerket seg.

Mange svarer at risikolek er noe som er spennende og utfordrende for barna, og at det er noe som kan være farlig eller har potensialet til å påføre barna skade. Vi ser også at Sandseters seks kategorier innenfor risikolek går igjen i mange av svarene. De kategoriene som er nevnt flest ganger er lek med stor fart, lek med stor høyde og komplek. Den kategorien som er nevnt minst er lek der barn kan forsvinne/gå seg bort.

Mestring og mestringfølelse blir også nevnt av mange, samt å utfordre seg motorisk, og å være utenfor komfortsonen sin og å bli kjent med sin egen kropp.

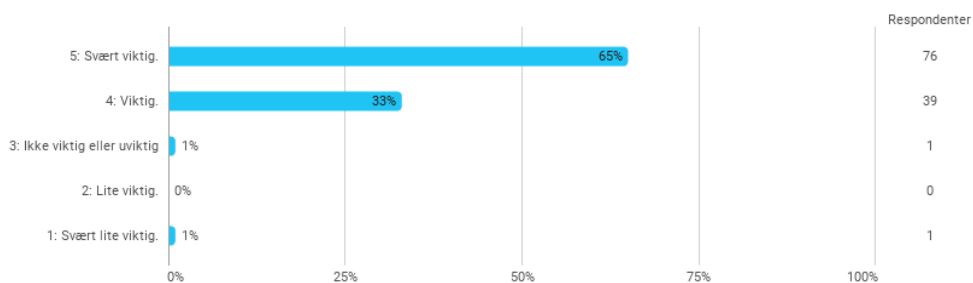
Her er ord og uttrykk som er gjennomgående i svarene:

- Mestring
- Gøy, kile i magen
- Utenfor komfortsonen
- Utfordrende
- Forskjell i alder/ferdigheter
- Støttende stillas
- Bli kjent med egen kropp
- Motorisk utvikling
- Trygt, men ikke for trygt
- Frilek

4.3 Risikolekens viktighet

Vi spurte deltakerne om å rangere hvor viktig de mente risikolek er i barnehagen. 65% av deltakerne svarte svært viktig og 33% svarte viktig. Det var 1% av som svarte at risikoleken er ikke viktig eller uviktig og 1% som svarte svært lite viktig.

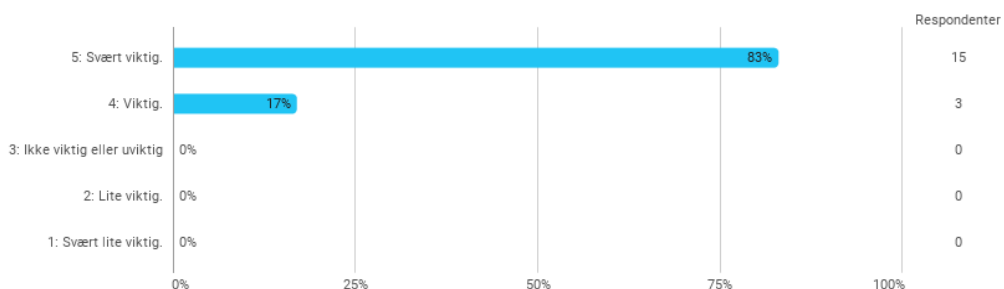
Figur 6: Hvor viktig er risikolek i barnehagen?

4.3.1 Risikolekens viktighet menn versus kvinner

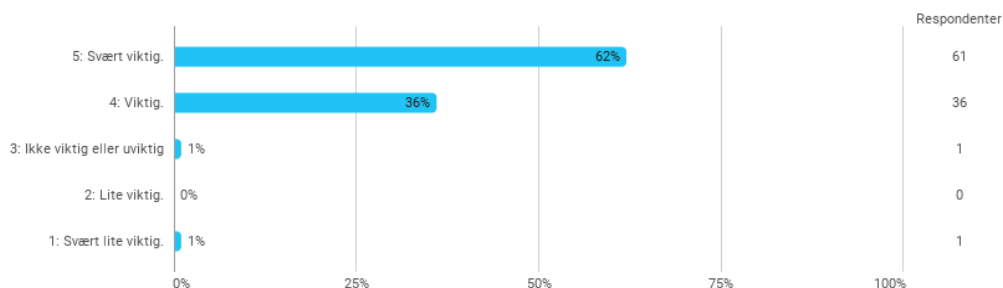
Vi ser i figur 7 at 83% av menn har svart at de synes risikolek i barnehagen er svært viktig og 17% har svart at det er viktig.

Figur 7: Hvor viktig er risikolek i barnehagen? (Menn).

Vi ser i figur 8 at 62% av kvinner har svart at de synes risikolek i barnehagen er svært viktig og 36% har svart at det er viktig, 1% har svart at det er ikke viktig eller uviktig og 1% har svart at det er svært lite viktig.

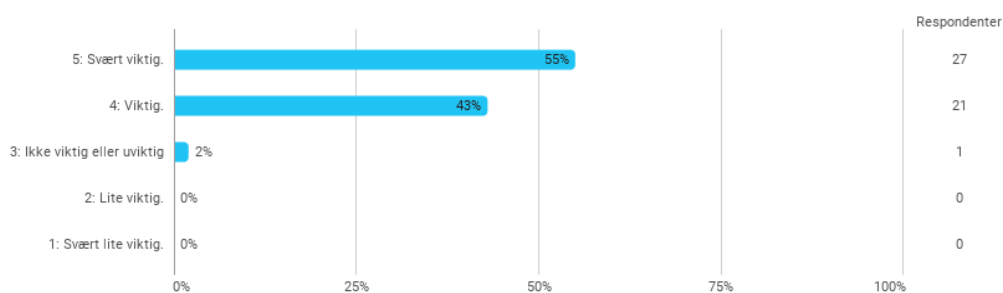
Figur 8: Hvor viktig er risikolek i barnehagen? (Kvinner)

4.3.2 Risikolekens viktighet, småbarnsavdeling versus storbarnsavdeling

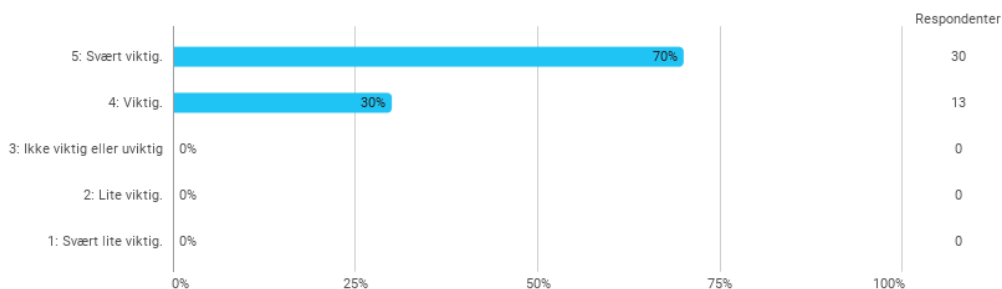
Vi ser at av de som jobber på småbarnsavdeling, er det 55% som synes risikolek er svært viktig, 43% synes at risikolek er viktig og 2% mener det ikke er viktig eller uviktig.

Figur 9: Hvor viktig er risikolek i barnehagen? (Småbarnsavdeling)

Av de som jobber på storbarnsavdeling er det 70% som mener at risikolek er viktig og 30% som mener det er viktig.

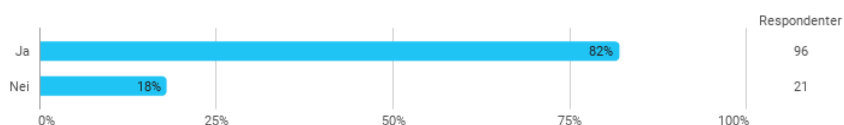
Figur 10: Hvor viktig er risikolek i barnehagen? (Storbarnsavdeling)

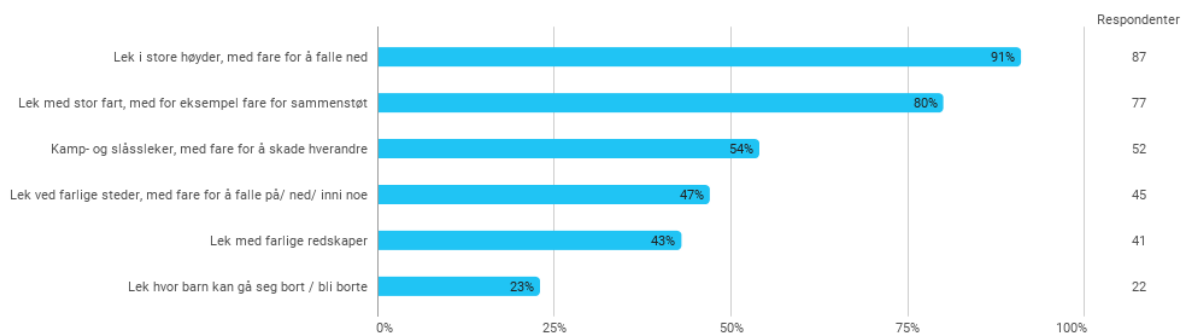
4.4 Risikolek i barnehagen

Vi spurte deltakerne om de hadde lagt opp til risikolek i barnehagen, her ser vi at det var 82% som svarte ja. Vi ba de deretter krysse av hvilke typer lek de har lagt opp til med Sandseters seks kategorier i baktanke, her ser vi at lek med store høyder og stor fart skårer desidert best med 91% og 80% mens kamplek, lek ved farlige steder og lek med farlig redskap, var det bare mellom 43% og 54% som svarte at de har lagt opp lek til. Den kategorien med lavest oppslutning var lek hvor man kan gå seg bort med bare 23% altså bare 22 stk.

Figur 11: Har du lagt opp til risikolek i din barnehage?

Figur 12: Hvilken type lek har du lagt opp til i barnehagen?

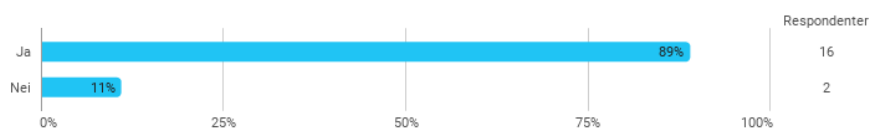

De som huket av nei på om de har lagt opp til risikolek i barnehagen ble bedt om å skrive hvorfor de ikke har gjort det. Her ser vi at mange mener på at det skal skje på barnas initiativ. Eller at de jobber med de minste barna og det er vanskelig å legge opp til risikofylt lek, men at de prøver å oppfordre barna til å utfordre seg selv.

4.4.1 Risikolek i barnehagen, menn versus kvinner

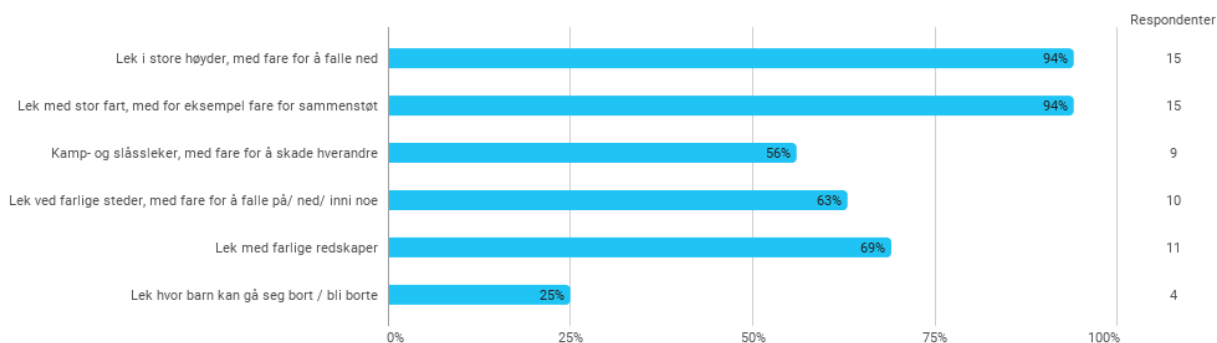
Vi ser at 89% av menn har svart at de har lagt opp til risikolek i barnehagen mens 11% svarer at de ikke har det.

Figur 13: Har du lagt opp til risikolek i din barnehage? (Menn)

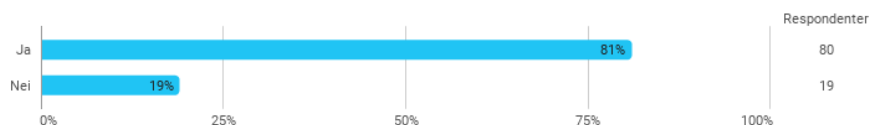
Videre har 94% av menn har svart at de har lagt opp til lek med stor høyde og lek med stor fart, 56% har svart at de har lagt opp til kampelek, 62% har svart at de har lagt opp til lek med farlige elementer, 69% har svart at de har lagt opp til lek med farlige redskaper og 25% har svart at de har lagt opp til lek der barn kan gå seg bort/bli borte.

Figur 14: Hvilken type lek har du lagt opp til i barnehagen? (Menn)

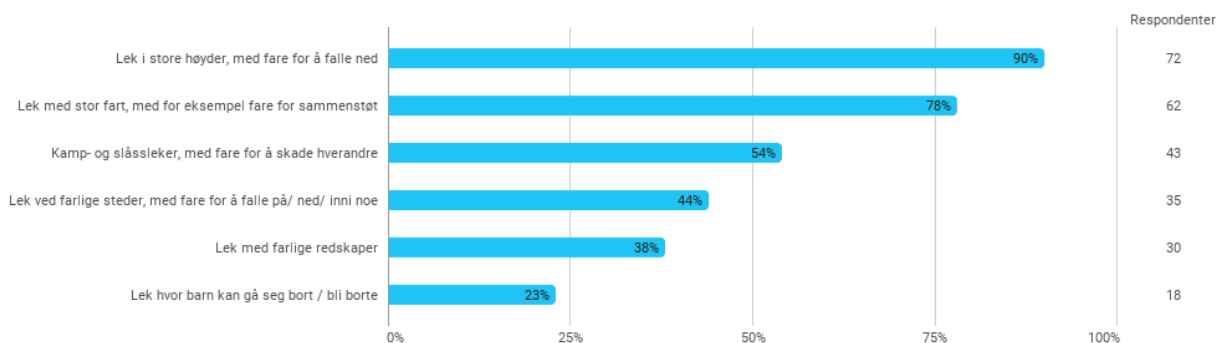
Hos kvinner har 81% svart at de har lagt opp til risikolek i barnehagen mens 19% svarer at de ikke har det.

Figur 15: Har du lagt opp til risikolek i din barnehage? (Kvinner)

Vi ser at 90% av kvinner har svart at de har lagt opp til lek med stor høyde, 78% har svart at de legger opp til lek med stor fart, 54% har svart at de har lagt opp til kamplek, 44% har svart at de har lagt opp til lek med farlige elementer, 38% har svart at de har lagt opp til lek med farlige redskaper, 23% har svart at de har lagt opp til lek der barn kan gå seg bort/bli borte.

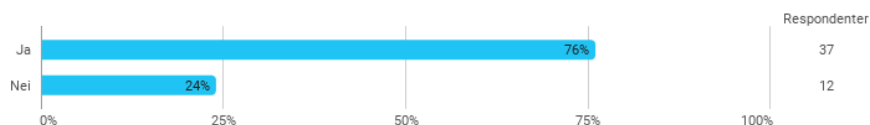
Figur 16: Hvilken type lek har du lagt opp til i barnehagen? (Kvinner)

4.4.2 Risikolek i barnehagen, småbarnsavdeling versus storbarnsavdeling

På småbarnsavdelingen ser vi at 76% av de som svarte sier de har lagt opp til risikolek og 24% svarer nei.

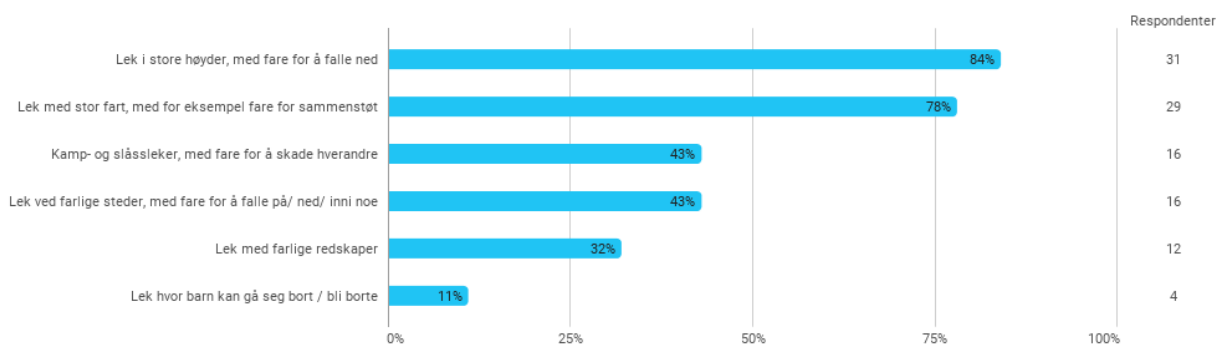
Figur 17: Har du lagt opp til risikolek i din barnehage? (Småbarnsavdeling)

Ved lek med store høyder og lek med stor fart på småbarnsavdelingen har flest huket av at de legger opp til dette, henholdsvis 84% og 78%. Kamplek og lek ved farlige steder har begge 43%,

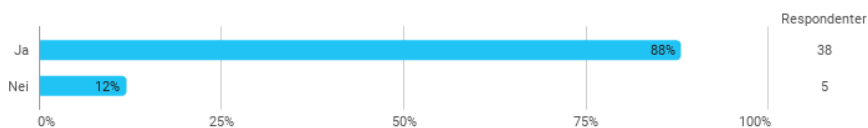
ved lek med farlige redskaper er det 32%. Ved lek hvor barn kan gå seg bort var det bare 11% som huket av.

Figur 18: Hvilken type lek har du lagt opp til i barnehagen? (Småbarnsavdeling)

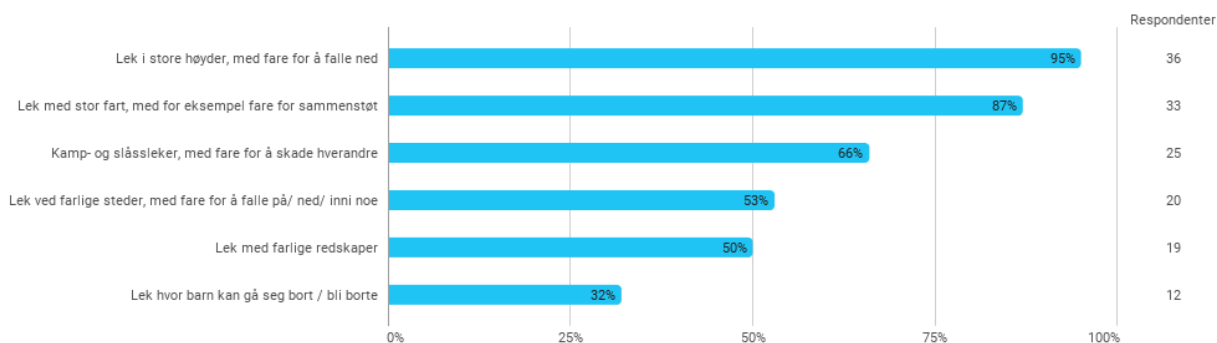
På storbarnsavdelingen ser vi at det er 88% som har svart ja til at de har lagt opp til risikolek, og 12% som har sagt nei.

Figur 19: Har du lagt opp til risikolek i din barnehage? (Storbarnsavdeling)

På storbarnsavdelingen ser vi at lek i store høyder har de fleste lagt opp til dette (96%) lek med stor er nr. to med 87%. 66% har lagt opp til kampek, 53% har lagt opp til lek ved farlige steder, og 50% har lagt opp til lek med farlige redskaper. Den kategorien som har minst oppslutning har lagt opp til er lek hvor barn kan gå seg bort (32%).

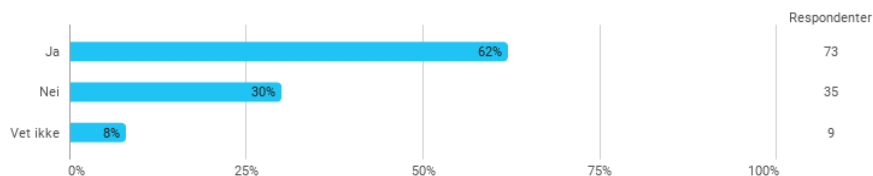
Figur 20: Hvilken type lek har du lagt opp til i barnehagen? (Storbarnsavdeling)

4.5 Hvordan jobber de faglig med risikolek

Vi spurte deltakerne om risikolek hadde vært tema på personalmøter/gruppemøter i deres barnehage. Vi ser på figur 21 under at 62% svarte ja, 30% svarte nei og 8% svarte vet ikke.

Figur 21: Har risikolek vært tema på personalmøter/gruppemøter i barnehagen din?

De som svarte ja på spørsmålet om risikolek hadde vært tema på personalmøte/gruppemøte i barnehagen svarte videre på i hvilken sammenheng dette har vært tema. Vi vil trekke fram de svarene som er gjennomgående hos respondentene.

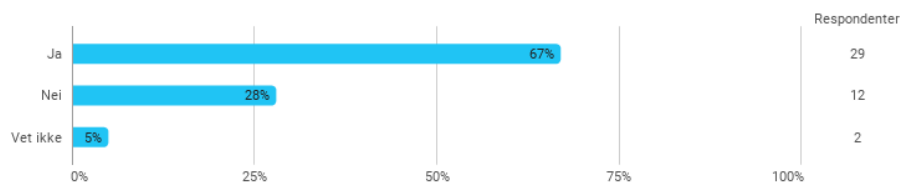
Vi ser at mange svarer at de diskuterer dette på personalmøte/gruppemøter for å legge fram ulike meninger og grenser blant de ansatte. Mange svarer at de voksne i barnehagen har ulik terskel for hva de synes er greit og ikke når det kommer til for eksempel klatring i trær. De diskuterer hva som er lov i barnehagen i forhold til risikofyllt lek og deler sin kunnskap om hvorfor risikolek er viktig. Mange svarer også at de har hatt kursing på temaet risikolek med blant annet Sandseter for å øke kunnskapen i personalgruppen på temaet. Mange har også fagmøter med foreldrene for å opplyse dem om positive sider ved risikolek. Vi ser også at mange svarer at risikolek blir tatt

opp som tema i forhold til HMS, spesielt etter en hendelse der barn har skadet seg i forbindelse med risikofylt lek.

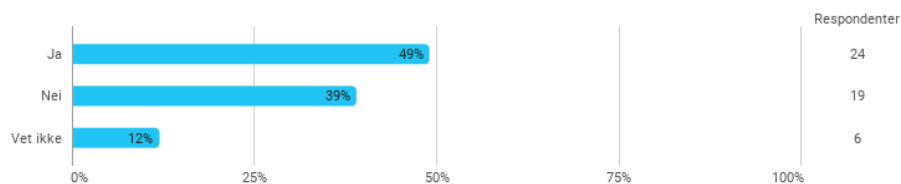
Ulike ord og uttrykk som er gjennomgående i svarene:

- Ulike meninger/grenser blant voksne, at alle skal få si hvor grensen deres går.
- Kurs
- Fagmøter med foreldre
- Hva bør være lov
- HMS - snakket om det i etterkant av hendelser/skader
- Foredrag med Sandseter

Figur 22: Har risikolek vært tema på personalmøter/gruppemøter i barnehagen din? (Storbarnsavdeling)

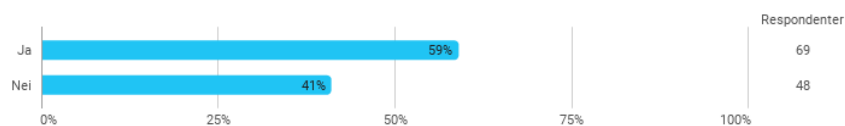
Figur 23: Har risikolek vært tema på personalmøter/gruppemøter i barnehagen din? (Småbarnsavdeling)

4.6 Holdning til risikofylt lek inne versus ute

Vi spurte deltakerne om de hadde ulike holdninger til risikolek ute kontra inne i barnehagen. Vi ser på figur 24 under at 59% svarte ja og at 41% svarte nei.

Figur 24: Har du ulike holdninger til risikolek i barnehagen innendørs kontra utendørs?

4.6.1 Hvordan forandrer holdningene til leken seg?

Vi ser at mange svarer at det er flere regler inne enn ute, spesielt når de går på tur utenfor barnehagens område. Mange svarer også at det er et større behov for ro innendørs, for barna, men spesielt de voksne. Vi ser at mange svarer at man må ta hensyn til de andre barna som leker roligere leker, og at det ikke er plass til at noen barn skal løpe rundt og herje. Flere svarer at det fysiske rommet ikke er egnet til risikolek innendørs, men at det er bedre plass og flere muligheter for risikolek utendørs. Selv om de fleste som har ulik holdning til risikolek uke kontra inne mener det er bedre å drive med risikolek ute. Noen mener det er bedre innendørs, da på grunn av oversikt og mindre fare for å skade seg innendørs.

Ulike ord og uttrykk som er gjennomgående i svarene:

- Flere regler inne
- Regler for lekeplass i uteområde
- Behov for ro - kaotisk inne
- Hensyn til andre barn
- Høylytt, trenger plass
- Dårlig rom - ikke lagt opp til risikolek
- Noen - inne mer enn ute

4.6.2 Holdning til risikofyllt lek inne versus ute, menn versus kvinner

Vi spurte deltakerne om de hadde en annen holdning til risikolek inne kontra ute.

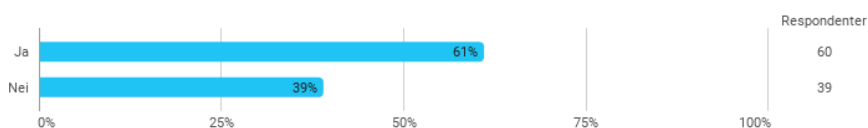
På figur 25 ser vi at 50% av menn har svart ja og 50% av menn har svart nei.

Figur 25: Har du ulike holdninger til risikolek i barnehagen innendørs kontra utendørs? (Menn)

På figur 26 ser vi at 61% av kvinner har svart ja og 39% av kvinner har svar nei.

Figur 26: Har du ulike holdninger til risikolek i barnehagen innendørs kontra utendørs? (Kvinner)

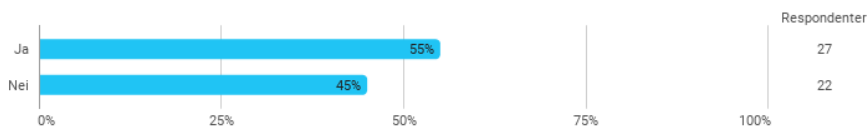

4.6.3 Holdning til risikofylt lek inne versus ute, småbarnsavdeling versus storbarnsavdeling

Vi spurte deltakerne om de hadde ulike holdninger til risikolek inne kontra ute.

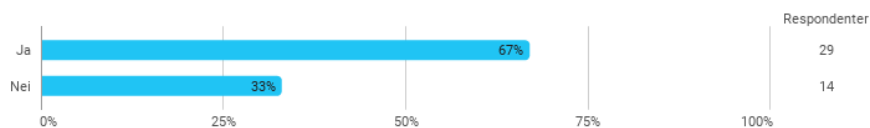
På figur 27 ser vi at 55% av de som jobber på småbarnsavdeling svarte ja og 45% svarte nei.

Figur 27: Har du ulike holdninger til risikolek i barnehagen innendørs kontra utendørs? (Småbarnsavdeling)

På figur 28 ser vi at 67% av de som jobber på storbarnsavdeling svarte ja og 33% svarte nei.

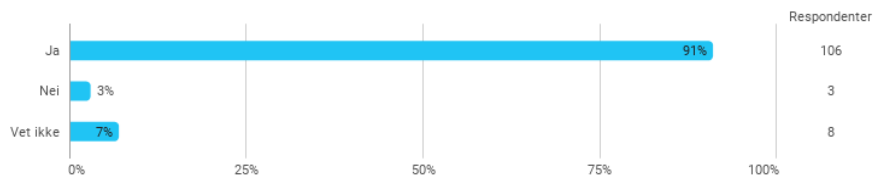
Figur 28: Har du ulike holdninger til risikolek i barnehagen innendørs kontra utendørs? (Storbarnsavdeling)

4.7 Avbrytning av risikofylt lek

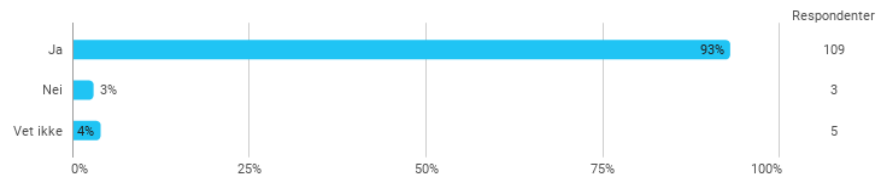
På figur 29 ser vi at 91% sier at de har stanset barn i risikofylt lek, 3% har svart at de ikke har gjort det og 7% har svart vet ikke.

Figur 29: Har du noen gang stanset barn i risikofylt lek?

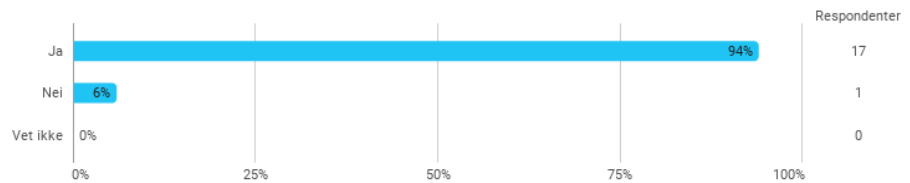

Vi spurte deltakerne av spørreundersøkelsen om de noen gang har opplevd at en kollega har stanset barn i risikoleken. På figur 30 ser vi at 93% har svart ja. Vi hadde som oppfølgingsspørsmål til de som svarte ja, om de var enige med avgjørelsen. Her var det 49% som var enig og 51% som ikke var det (figur 33). Vi spurte de som svarte at de ikke var enige, om de la frem sine tanker til de som stoppet leken, her ser vi at 96% av de som var uenige la frem sin mening i ettertid.

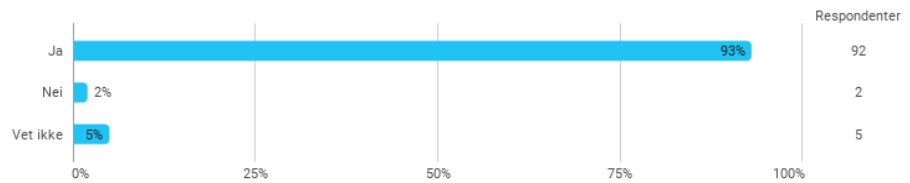
Figur 30: Har du noen gang opplevd at en kollega har stanset risikofylt lek?

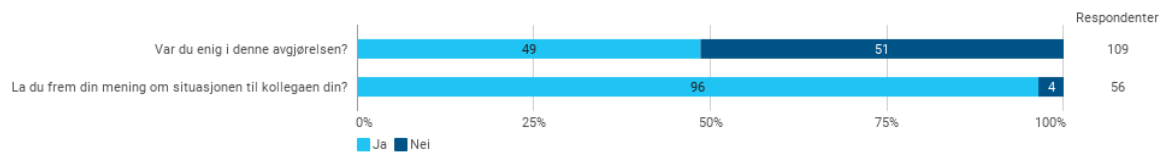
Figur 31: Har du noen gang opplevd at en kollega har stanset risikofylt lek? (Menn)

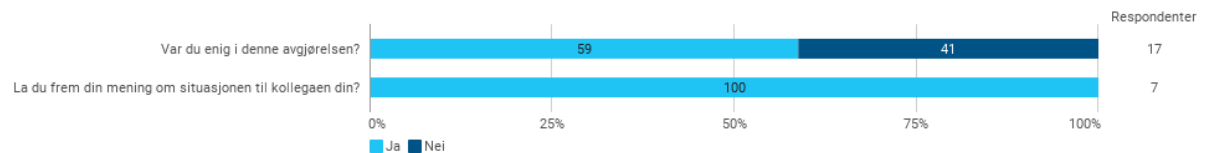
Figur 32: Har du noen gang opplevd at en kollega har stanset risikofylt lek? (Kvinner)

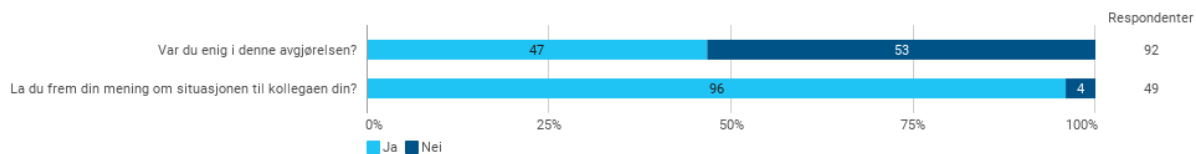
Figur 33: Var du enig i avgjørelsen

Figur 34: Var du enig i avgjørelsen (Menn)

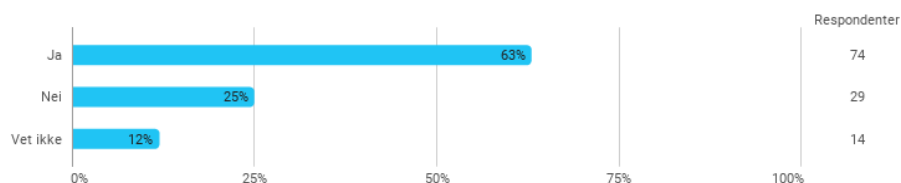
Figur 35: Var du enig i avgjørelsen (Kvinner)

4.7.1 Foreldregruppens holdninger til risikofylt lek

Vi spurte deltakerne om de hadde opplevd at foreldregruppen har vært negative til risikofylt lek. På figur 36 ser vi at 63% av deltakerne har svart ja, 25% av deltakerne har svart nei og 12% svarte vet ikke.

Figur 36: Har du opplevd at foreldregruppen har vært negative til risikofylt lek?

De som huket av ja på at de har opplevd at foreldregrupper har vært negativ til risikofylt lek, fikk et oppfølgingsspørsmål der de ble spurt om å utdype hvilken måte foreldrene hadde vært negativ. Vi ser at mange mener at det ikke er foreldregruppen, men heller enkeltforeldre som har vist negative holdninger og at det er som oftest begrunnet i frykt for at barna skal skade seg. Det blir også hevdet at det ofte foreldre som komme fra en kultur med et annet syn på lek som er negative til risikoleken. Vi ser også at mange nevner det at de deler sin kunnskap om risikofylt lekt med foreldrene og legger frem de positive sidene av det.

5.0 Diskusjon av analysen

I dette kapitlet vil vi reflektere over dataen fra analysedelen og knytte det opp mot litteraturen som foreligger og problemstillingen.

Vi vil først se på hva på hva de ansatte legger i ordet risikolek deretter se på hvor viktig de syns risikolek er i barnehagen. vil vi sammenligne, og se om det er noe forskjeller på hva barnehageansatte mener om risikofylt lek på tvers av kjønn, de som jobber med de minste barna versus de som jobber med de eldste barna, deretter vil vi gå igjennom hvordan de jobbe faglig med risikofylt lek.

5.1 Personalets tanker rundt risikolek

På syv dager var 206 stykker innom spørreundersøkelsen vår, og av de var det 117 gjennomførte hele spørreundersøkelsen. Det kan tyde på at risikofylt lek er noe som mange ansatte har stor interesse på bakgrunn av at så mange valgte å besvare spørreundersøkelsen.

I det femte spørsmålet i spørreundersøkelsen (vedlegg 2) vår spurte vi deltakerne om de kunne skrive kort hva de mener risikofylt lek er. Dette gjorde vi fordi vi ønsket å kartlegge hva de mener risikofylt lek er og om det samsvarer med hvordan Sandseter beskriver risikofylt lek.

I besvarelse på spørreundersøkelsen ser vi at Sandseters seks kategorier som hun bruker til å beskrive risikofylt lek blir brukt flittig, men lek med stor fart, lek med stor høyde og komplek er de kategoriene som blir nevnt flest ganger i beskrivelsene av hva risikolek er. Da vi sendte ut spørreundersøkelsen antok vi at komplek ikke kom til å bli nevnt så mye, siden da vi har vært i praksis har vi lagt merke til at den type lek ofte blir avbrutt i barnehagen. Vi ser mange som nevner at risikofylt lek er en gøy lek for barna og beskriver det som en lek som kiler i magen, dette var et interessant funn for oss Vi ser at Sandseters teorier og tanker går igjen i mange av besvarelsene. Vi ser også annen fellesnevner for risikolek som er at det er en fare for at barna kan skade seg i leken, at det er motorisk utfordrende og at barna leker utenfor sin komfortsone og dermed oppnår mestringsfølelse.

Her er et eksempel på en av besvarelsene vi fikk som svar på spørreundersøkelsen:

“Risikofylt lek er der barna får kjenne på sin egen grense og opplever følelsen av at dette er skummelt og kanskje spennende på samme tid. "det er så skummelt at jeg nesten ikke tør, men så kiler det i magen" sier noen av barna. Risikofylt lek er viktig for å oppleve mestring, å bevege seg ut av komfortsonen, få nye erfaringer og oppleve at det som regel går godt, og om ikke så kan en øve og få det til etterhvert. Det er å bli kjent med egen kropp, fysikk og bygge opp en mental kapital som hjelper barna videre i livet. Risikofylt lek vil variere fra barn til barn. For noen er det å klatre opp på en sten, for andre å slenge seg i tau fra et tre. Vi voksne skal sørge for at det er trygt nok, men ikke så trygt at utfordringene og mestringsfølelsen forsvinner. Vi bruker mye tid på å snakke med foreldre om hvorfor risikofylt lek er viktig og at ja, det er en risiko for skader.”

Her ser vi at respondenten nevner at de som voksne skal sørge for at leken er trygg, men ikke så trygg at utfordringen og mestringsfølelsen forsvinner. Beskrivelsen respondenten bruker minner veldig om Csikszentmihalyis flytsone teori (Lundhaug & Neegaard, 2013; Lillemyr, 2011), samt støttende stillas fra Vygotskijs teori, (Lundhaug, 2010). Vi ser også at det som blir nevnt minner mye om risikomestring (Lundhaug & Neegaard, 2013). I dette eksempelet nevner også respondenter at de bruker mye tid på å snakke med foreldrene om hvorfor risikolek er viktig, Sandseter (2010) sier at de ansatte bør ta med foreldrene i diskusjonen om hvordan barna leker, og legge frem de positive sidene til den risikofylte leken. Dette for å skape en felles forståelse rundt hva man skal akseptere og ikke akseptere som vil føre til at personalet får en større trygghet i måten de håndterer risikofylte situasjoner i lek.

5.1.2 Risikolekens betydning for ansatte i barnehagen

Vi spurte deltakerne på spørreundersøkelsen om de kunne rangere risikolek fra svært viktig til svært lite viktig, (figur 6). Her ser vi at 65% av de barnehageansatte som vi spurte mener at risikolek er svært viktig og 33% mener at risikolek er viktig. Dette gir et klart bilde på at risikoleken står veldig sterkt blant ansatte i de barnehagene som svarte på spørreundersøkelsen

vår, det samsvarer også til spørreundersøkelsen til Sandseter (2008) der hun så at personalet i barnehagen generelt er positive til risikofylt lek.

5.1.3 Holdninger Innendørs versus utendørs

Deltakerne ble spurt om de har ulike holdninger til risikofylt lek innendørs versus utendørs, (figur 24). Her var det 59% av deltakeren i spørreundersøkelsen som svarte ja til at holdningen deres til risikoleken er forandret seg når de er inne i barnehagen. Sandseter (2010) viser til forskning som sier at risikoleken foregår utendørs og i den frie leken. Men i spørreundersøkelsen vår svarte 39% at de ikke endret holdningen til risikolek innendørs, funnene kan tyde på at risikolek foregår oftere innendørs enn hva Sandseter tidligere har sagt, men vi kan ikke si noe med sikkerhet, da vi ikke gikk i dybden på temaet i vår spørreundersøkelse. Dette samsvarer med hva Sandseter et al. (2020) sier, der de i nyere forskning, fant at det foregår mer av barns risikofylte lek innendørs enn opprinnelig antatt, Sandseter et al. (2020) sier at dette er noe som må forskes mer på.

Respondentene som svarte ja fikk et oppfølgingsspørsmål der vi spurte dem hvordan holdningen endret seg, i analysen ser vi at holdningene endrer seg fordi det er mer regler inne enn ute. Mange svarer også at støynivået er en faktor til at holdningene endrer seg, altså at risikoleken har et visst støynivå som ikke egner seg så bra inne, samt at det ikke er så god plass innendørs til risikofylt lek kontra når de er ute. Ute er det også flere affordances som inviterer barn til risikofylt lek.

Her er ett eksempel fra hva vi fikk i besvarelse i spørreundersøkelsen vår

“Risikoleken forløper seg som oftest når vi er på tur. Hver gang noen barn "skader seg" blir alt vurdert og lagt til rette for at ikke det skjer noen skader, med press fra foreldre og sikkerhet, og det at barnehageeier og personalet vil at alt innenfor barnehagen skal være så trygt som overhodet mulig”

Lundhaug og Neegaard (2013) nevner en sikkerhetsdebatt, er det dette vi ser her?

5.2 Sammenligning

5.2.1 Forskjeller mellom kjønn

Både menn og kvinner svarer at risikoleken er enten viktig eller veldig viktig, (figur 7 og 8). Det er en liten forskjell når vi ser på prosentandelen av hvor mange som har svart hvor viktig det er. 83% av menn har svart at de synes risikolek i barnehagen er svært viktig og 17% har svart at det er viktig. Av kvinner har 62% svart at de synes risikolek i barnehagen er svært viktig og 36% har svart at det er viktig, 1% har svart at det er ikke viktig eller uviktig og 1% har svart at det er svært lite viktig. Menn svarer oftere at risikolek er viktigere enn kvinner, noe som kan tyde på at menn er mer interessert i, eller synes risikolek er viktigere enn det kvinner gjør. Siden bare 18 menn som har svart på undersøkelsen, har vi for lite grunnlag til å si med stor at menn synes det er viktigere med risikolek enn det kvinner gjør.

Når vi ser på hvilken type risikolek respondentene har lagt opp til (figur 14 og 16) er det veldig likt blant menn og kvinner, men vi ser at menn svarer at de i større grad har lagt opp til spesielt tre kategorier: lek med stor fart, lek ved farlige steder og lek med farlige redskaper. Sandseter (2010) skriver at menn ofte har en mer positiv holdning og gjerne også tillater denne leken mer enn kvinner. Det ser vi også en tendens til i våre funn. Når det kommer til de andre kategoriene: lek med stor høyde, lek med kamp og lek der barna kan forsvinne/gå seg bort, ser vi nesten ingen forskjell blant svarene fra menn og kvinner. Storli og Sandseter fant også samme tendens i en undersøkelse om kampelek, hvor hun var overrasket over at det ikke var noe tydelig forskjell på menn og kvinners holdninger til R&T. (Storli & Sandseter, 2017). Så hvorfor er det bare noen kategorier menn legger mer opp til enn kvinner? Man kan alltid stille spørsmål om menn generelt har mer erfaring med for eksempel å bruke farlige redskaper og derfor er mer komfortabel med å la barna bruke disse også? Eventuelt har de større interesse for å jobbe med fart, farlige steder og farlige redskaper?

Vi ser også at en større andel menn svarer at de ikke har andre holdninger til risikolek inne kontra ute, (figur 25 og 26). Det kan tyde på at menn er mer aksept for til risikolek inne i barnehagen. Selv om forskjellene ikke er veldig stor, er det likevel en tendens som støtter Sandseters (2010) påstand om at menn som jobber i barnehagen har en mer positiv holdning til spennings- og risikofylt lek og dermed tillater mer av denne typen lek blant barna.

Når vi ser på svarene fra respondentene om de var enig da en kollega har stanset en risikolek (figur 34 og 35), ser vi at det er en større andel kvinner som var uenige i at leken ble stanset. Funnene strider mot tidligere forskning (Sandseter, 2010) om at det menn er mer tolerant når det kommer til risikolek enn det kvinner er.

Vi har sett i vår undersøkelse at menn svarer at de har lagt til rette for flere kategorier innenfor risikofylt lek, men at kvinner i større grad er uenig når en risikolek blir stoppet. Selv om vi ikke har nok data til å fastslå, kan det virke som menn og kvinner har forskjellige holdninger til risikofylt lek. Det meste av den forskningen som er gjort på bakgrunn av de ansattes kjønn, viser til at menn har en mer positiv og tolerant holdning til risikofylt lek, dette stemmer ikke overens med det vi har sett i vår undersøkelse. Det viser at det kreves mer forskning på dette for å kunne si noe mer om hvilken rolle kjønn spiller inn på de ansattes holdninger til risikofylt lek i barnehagen.

5.2.2 Småbarnsavdeling versus storbarnsavdeling

På spørsmålet om hvor viktig de synes risikolek i barnehagen er, ser vi at respondentene som jobber på storbarnsavdeling (figur 24) mener i større grad at risikolek er svært viktig. På småbarnsavdelingen er det ikke like mange som svarer svært viktig, men vi kan se at de også synes at risikolek er viktig (figur 21). Det kan ha sammenheng med at man ser en antydning til at alder spiller inn på hvor mye barn søker risikofylt lek (Sandseter et al., 2020). Dette er noe man ser igjen i personalet ved at de som jobber på storbarnsavdeling har mer fokus på og synes risikolek er viktigere enn de som jobber på småbarnsavdelinger.

På spørsmålet om de aktivt har lagt opp til risikolek i barnehagen (figur 17 og 19) ser vi også at de som jobber på storbarnsavdeling har svart at de i større grad aktivt legger opp til risikolek. Dette kan igjen ha med at eldre barn søker mer risikofylt lek enn det yngre barn gjør (Sandseter et al., 2020). Vi spurte også hvorfor de ikke aktivt hadde lagt opp til risikofylt lek og vi fikk mange svar fra de som jobbet på småbarnsavdelinger om at de lot barna utforske i sitt tempo, eksempel:

“Lekemiljøet legger til rette for risikolek. I aldersgruppen jeg jobber med (ett- og toåringer) bidrar utforskertrangen til at de hele tiden utforsker og tester ut hva kroppen mestrer. Det klatres på stoler, i hyller, i trapper, lekeapparat ute, bevegelse i bratt terreng, de lekeslåss og blir kjent med egne og andres grenser.”

Vi ser en tendens til at de som jobber på småbarnsavdelinger gjerne lar barna få utforske risikoleken på egenhånd i stedet for å aktivt legge opp til risikolek, mens de som jobber på storbarnsavdeling legger oftere aktivt opp til risikolek. Mange på småbarnsavdelinger sier de lar barna selv få utforske og finne ut av ting selv, mens mange på storbarnsavdeling svarer at de prøver å utfordre barna mer og legger til rette for at barna skal drive med risikofylt lek. Her er et eksempel på et svar på hva risikolek er fra en ansatt ved en småbarnsavdeling: “For de yngste: utforsking. For de litt eldre: lek med høyde, fart, lek med farlig verktøy eller nær farlige elementer, boltrelek eller å gjemme seg for voksne.”

Vi ser på spørsmålet om de har en annen holdning til risikolek innendørs kontra utendørs

(figur 27 og 28) at de som jobber på småbarnsavdeling i større grad har en lik holdning til risikolek inne og ute. Det kan tyde på at man leker mer med risikolek innendørs på småbarnsavdelinger.

På spørsmålet om risikolek har vært tema på personalmøter/gruppemøter i barnehagen (figur 22 og 23) ser vi at de som jobber på storbarnsavdeling i større grad svarer ja enn de på småbarnsavdeling. Dette kan igjen ha med at fokuset på risikolek er større på storbarnsavdeling på grunn av at de eldste barna søker mer risikolek enn de yngste (Sandseter, 2020) og at de som jobber på storbarnsavdeling behøver å ha faglige diskusjoner rundt risikolek i større grad enn ansatte ved småbarnsavdelinger. Det samme ser vi i hvilke kategorier av risikolek de har lagt opp til (figur 18 og 20) der prosentandelen til de som jobber på storbarnsavdeling er høyere på alle kategoriene enn de som jobber med småbarn. Med dette ser vi igjen at det er en tendens til at de som jobber med eldre barn legger opp til mer risikolek enn de som jobber med yngre barn. Samtidig har vi ikke nok data til å konkludere, men vi ser et mønster som det i videre studier vil være interessant å jobbe mer med.

5.3 Hvordan arbeider ansatte i barnehagen med risikolek

5.3.1 Tilrettelegging av risikofyllt lek

Vi stilte spørsmål om de ansatte aktivt hadde lagt opp til risikolek i sin barnehage, som figur 11 viser, var det 96 respondenter som la opp til risikolek og 21 som ikke gjorde det. Til de som svarte nei på dette spørsmålet hadde vi et tilleggsspørsmål om hvorfor de ikke hadde gjort det. Her så vi som tidligere nevnt at mange svarte «det skal skje på barns initiativ». Lundhaug (2010) sier noe om at der er en feiloppfattelse av at de voksne ikke skal involvere seg i barnas lek, Berthelsen (2009) sier at det er viktig for barn at voksne ser potensiale for barna og gjør slik at barna får muligheten til å oppleve nye sider ved seg selv (Berthelsen, 2009, referert i Sandseter, 2018, s. 75). Sandseter (2018, s. 76) refererer til en praksisfortelling der jentene i en barnegruppe blir dratt med i guttenes skileik av en voksen, hun mener at de voksne til tider må gå foran som gode forbilder i leken. Dette synet på voksenrollen i lek kan direkte overføres til risikolek, de voksne kan være en aktiv deltaker i risikoleken til barna og oppfordres til å se an barnas nivå, og ut fra dette legge til rette for at barn får oppleve risikolek tilpasset deres nivå. Videre kan det være viktig å påpeke at barnehager for eksempel ikke har kniv tilgjengelig for barn og hvordan skal da barn få erfaringer med knivbruk om de voksne ikke aktivt legger opp til det? Det samme vil gjelde lek ved for eksempel vann, barn vil ikke få oppleve risikofyllt lek ved vann om de barnehageansatte aldri reiser på tur til vann?

De som svarte ja på at de har lagt opp til risikolek i barnehagen, fikk ett tilleggsspørsmål der vi ba dem huke av på hvilken type lek av de Sandseters seks kategorier de hadde lagt opp til (figur 12). Her ser vi at lek i store høyder og lek med stor fart er de lekene som flest av de som deltok på spørreundersøkelsen har lagt opp til. Kamp/slåssleker, lek ved farlige steder og lek med farlige redskaper ligger midt på treet med 41%- 52% av respondentene som har huket av på at de har lagt opp til den type lek. Den kategorien som aller minst huket av på er lek hvor barn kan gå seg bort. Sandseter (2018) påstår at personalet må tenke igjennom om det er egne bekymringer eller redsler som avgjør hvor langt barna får utforske risikoleken. Ut ifra funnene våre (figur 12) kan det tyde på at det er personalets egne redsler og bekymringer som ligger til hinder for at de legger opp til den type lek, siden de fire kategoriene som har minst stemmer er

den type leker som kan ha verst utfall om noe går galt. Her har vi ikke nok data til å trekke konklusjoner.

5.3.2 Faglig arbeid med risikofylt lek

På bakgrunn av at mange har sagt at HMS, risikovurdering og risikovurdering av lekeutstyr har vært et tema på personalmøter/avdelingsmøter, kan vi tolke det til at barnas sikkerhet er et særlig fokus for noen av barnehagene. Det at personalet nevner risikovurdering av lekeutstyr kan komme av at Norge i 1996 innførte en forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr, denne omhandlet en standardisering av lekeplassen for å i teorien minske skadeomfanget i norske barnehager (Lundhaug & Neegaard, 2013, s. 40-41) På den andre siden sier Sandseter (2018, s. 418-421) at et for stort fokus på ytre sikkerhetstiltak heller kan skade barnas risikovurdering i det lange løp. Hun sier også at man ikke ser en betydelig nedgang i skader etter at forskriften trådte i kraft. Videre påpeker Sandseter at det er viktigere med involverte voksne som har fokus på å hindre invaliditet og død hos barna. Man kan si at en voksen som er til stede og passer på barna når de driver med risikolek er viktigst for barnas trygghet.

Vi fikk flere svar der de ansatte sa at risikolek hadde vært tema på personalmøte fordi hver enkelt i personalgruppen skulle få si hva de synes er greit og ikke. Her er et eksempel på hva som ble sagt: “Vi har det som tema innimellom så alle de ansatte kan få snakke om hva de synes er greit og hva som er for skummelt.” Dette kan antyde at flere har fokus på at det er personalet som bestemmer hva som er greit og ikke når det kommer til barns risikolek. Det at personalet sine subjektive meninger og holdninger til risikolek påvirker hvor mye risikolek barna får holde på med samsvarer ikke med det Sandseter sier. Hun mener heller at personalet sine frykter og bekymringer ikke må føre til at de legger begrensninger på barnas muligheter til å utforske risikofylt lek. Barn er progressive i sin lek og vil naturlig stoppe opp når det blir for skummelt for dem (2018, s. 62-63). Å få utforske risikolek fører til at barna lærer seg å risikovurdere slik at deres subjektive forståelse av risiko blir mer lik den objektive risikoen (Boyesen 1997 referert i Sandseter, 2010, s. 166), i tillegg vil risikomestring ruste barnas evne til risikovurdering, noe

som igjen fører til at barna håndterer fare bedre (Lundhaug & Neegaard, 2013, s.30). Ved at personalet stopper barna i risikoleken ut fra personalets egen subjektive oppfatning av fare og risiko, vil altså ta fra barna verdifulle og potensiell læring ikke bare i å mestre, men også hindre barnet i å utvikle vurderingsevne, som ironisk nok igjen kan øke faren for at barn skader seg.

Mange av de spurte deltakerne svarte ja til å ha stanset barnas i risikofylt lek, Sandseter (2018) skriv at det ofte er de ansattes oppfatning på hva som er farlig som begrenser barns risikofylte lek, og at det er viktig at de ansatte tenker gjennom om det er sine egne bekymringer eller redsler som avgjør hvor langt barna får utforske den risikofylte leken. Da vi spurte de om de hadde sett en kollega stanse risikofylt lek, og om de hadde vært enig i den avgjørelsen, (figur 30) og (figur 33) svarte flertallet at de har sett en kollega stanse barn i risikolek. Da vi spurte om de var enige i den avgjørelsen (figur 33) var det hele 51% av respondentene som svarte nei. Dette er interessant og kan tyde på at det Sandseter sier stemmer, og at det ofte er de ansattes egne bekymringer og redsel som begrenser risikofylte lek for barn. Men for å konkludere bør det forskes videre på dette, som for eksempel i form av en ny spørreundersøkelse med flere oppfølgings spørsmål. Det er interessant at de fleste som var uenige i avgjørelsen la frem sin mening i etterkant av hendelsen (figur 33). Dette kan tyde på at flere er positive til risikolek, eventuelt at det er åpenhet for å legge frem sine meninger rundt hvorfor det er viktig å la barna oppleve risikofylt lek blant ansatte. Dette kan også bidra positivt til å styrke kompetansen til de ansatte i barnehagen. Som Aasen (2012) påpeker skjer kompetanseoppbygging i det daglige arbeidet i barnehagen, og de ansatte lærer av hverandre og deler sin kunnskap og kompetanse for å styrke kvaliteten i barnehagen.

5.3.3 Foreldre

Det siste vi spurte om i spørreundersøkelsen var om de ansatte noen gang hadde opplevd at foreldregruppen har vært negative til risikofylt lek (figur 36). Her så vi at 63% av respondentene svarte ja. Når vi ba dem utdype hvilken måte foreldregruppen hadde vært negative til risikolek fant vi at det ikke nødvendigvis var foreldregruppen, men enkeltforeldre som var

negative. Dette gjerne fordi de var redde for at barna skulle skade seg. Her var foreldre med innvandrerbakgrunn nevnt som spesielt negative til denne typen lek. Videre førte dette til at ansatte brukte mer tid på å legge frem og forklare hvorfor denne type lek er viktig. Dette samsvarer med hva Sandseter (2010) sier om at de ansatte bør ta med forelderen i diskusjonen om risikolek. Glaser (2019, s.19) påpeker at et tett samarbeid mellom barnehage og foreldre, og at foreldrene til barna er fornøyde med barnehagen, er direkte relatert til barns utvikling. Samtidig er det viktig at barnehage ansatte klare å balansere foreldrenes rett til medvirkning på barnehagen med barnas lovfestede rettigheter. Selv om foreldre har fått økte rettigheter gjennom åren kan de ikke påvirke barnehagen på en slik måte at det går utover de rettigheter barna har (Glaser, 2019, s.24-28)

5.4 Kritiske tanker til vårt arbeid

Intervju kunne ha vært et godt alternativ til spørreundersøkelse, men på grunn av COVID-19 og smittevern hensyn var spørreundersøkelse mer praktisk og lettere å gjennomføre.

En svakhet med vår studie er at vi ikke utførte en pilottest i forkant. Da vi analyserte svarene merket vi tydelig hvilke endringer vi skulle ha gjort før vi sendte ut den ferdige spørreundersøkelsen. Dette førte til at noen av svaralternativene ble suboptimale. For eksempel på spørsmålet om hvilken aldersgruppe respondentene jobbet med, hadde vi bare med 1-3 år (småbarn), 3-6 år (store barn) og annet. Det førte til at mange som for eksempel jobbet med store barn, men med førskolegruppen år, svarte annet. Vi hadde heller ikke tenkt på at mange jobber med hele barnegruppen (1-6 år). Vi burde hatt flere alternativer, sånn at vi hadde fått mer nøyaktige svar. Deretter kunne vi heller kategorisert småbarn og storbarn i forhold til de svarene vi fikk.

Særlig på oppfølgingsspørsmålet til spørsmål 9 ser vi ut fra svarene at vi kunne formulert spørsmålene på en bedre måte. Spørsmål 9 (vedlegg 2) er om risikolek har vært tema på personalmøte/gruppemøter. I oppfølgingsspørsmålet stiller vi spørsmål om i hvilken

sammenheng risikolek har vært tema. Her var mange av svarene “Personalmøte” eller “På personalmøte”. Om det er formuleringen av spørsmålet som er dårlig eller om respondentene ikke var villige til å skrive utfyllende er vanskelig å si, men datainnhenting her ble begrenset grunnet de korte og upresise svarene.

Vi burde hatt flere utdypings spørsmål på spørreundersøkelsen vår, for eksempel om de noen gang har stanset barn i risikofylt lek, da burde vi ha fylt opp med et tilleggsspørsmål om å forklare situasjonen. Det ville ført til at vi hadde fått inn mye mer og bedre data fra spørreundersøkelsen vår.

Det kan tenkes at de som har svart på vår spørreundersøkelse, gjorde det fordi de er interessert i risikolek. Dermed er det en mulighet for at vi ikke har fått svar fra de ansatte i barnehagen som ikke liker, eller ikke interesserer seg for risikofylt lek. Noe som vil si at er det også en mulighet for at våre respondenter i overvekt er positive til risikofylt lek og at vi ikke har fått svar fra “den andre siden” av debatten. Samtidig er den eneste indikasjonen vi har på dette, at vi nesten utelukkende har fått svar med positive holdninger til risikolek.

6.0 Oppsummering og konklusjon

Gjennom arbeidet vårt med denne bacheloroppgaven har vi beriket vår kunnskap og kompetanse rundt risikofylt lek. Funnene har belyst risikolek fra nye synsvinkler. Oppgaven har vært en svært lærerik og spennende prosess.

I denne oppgaven har vi tatt utgangspunkt i og lagt frem teori innenfor feltet, videre har vi gjort rede for metodebruk, samt analysert og presentert resultatene fra vår spørreundersøkelse. Deretter har vi diskutert svarene fra spørreundersøkelsen opp mot relevant teori for å svare på problemstillingen vår *hvordan forholder ansatte i barnehagen seg til risikofylt lek?* Gjennom våre funn har vi sett at personalet formidler at risikolek er viktig i barnehagen og at de begrunner dette ved å komme med eksempler på positive effekter av risikolek. Det at svært mange tok seg tid til å svare på spørreundersøkelsen kan tyde på at risikofylt lek er noe som barnehageansatte har et positivt forhold til, kunnskap om og interesse for.. Vi så også at 39% har lik holdning til risikolek innendørs og utendørs, noe som kan tyde på at risikolek også foregår innendørs i barnehagen. Men i hvilket omfang kan vi ikke fastslå konkret da vi ikke kan bruke datamaterialet vårt til å besvare dette.

Videre sammenlignet vi svarene fra menn versus kvinner, hvor vi har sett at menn svarer at de i noen kategorier innenfor risikolek, spesielt lek med stor fart, lek ved farlige steder og lek med farlige redskaper, legger opp til risikolek i større grad enn kvinner. Dette samsvarer med tidligere funn om at menn ofte har en mer positiv holdning til risikofylt lek. I tillegg finner vi at kvinner svarer at de ikke stopper risikolek like ofte som menn i vår spørreundersøkelse, noe som strider med Sandseters påstand om at menn ofte tillater mer risikofylt lek blant barna.

Vi har også sammenliknet svarene til ansatte ved små- og storbarnsavdelinger og sett på de ansattes syn på risikofylt lek inne versus ute, her finner vi at ansatte ved storbarnsavdelinger har mer fokus på og legger opp til mer risikolek, sammenlignet med ansatte ved småbarnsavdelinger. Våre funn samsvarer her med Sandseters påstand om at etter hvert som barn blir eldre, vil de ofte søke mer risiko i leken.

Videre har vi sett på hvordan de ansatte arbeider faglig med risikolek i barnehagen. Her så vi at majoriteten sier at de har lagt opp til at barna skal få oppleve risikolek i barnehagen, noe vi synes er svært positivt. Det er lek med stor fart og stor høyde respondentene svarte at de la mest opp til, kampek, lek med farlige redskaper og lek ved farlige elementer ble lagt opp til av ca. halvparten, mens lek der barn kan gjemme seg/gå seg bort er det færre som har lagt opp til. Dette kan tenkes å ha bakgrunn i personalets egne bekymringer, altså at de ikke er komfortable med alle typer risikofylt lek. Vi har ikke nok data til å konkludere nærmere rundt dette, men det er et interessant funn som vi kunne ha tenkt oss å se nærmere på i videre studier. Vi har også fått flere svar som tilsier at det er personalets egen komfort som bestemmer i hvilken grad barna får drive med risikolek. Her er det som tidligere formidlet viktig at personalet ikke lar sine egne bekymringer begrense barna i risikoleken, men heller lar barna finne ut hvor deres egne grenser går. Spørreundersøkelsen viser at de ansatte i de fleste tilfeller legger frem sitt syn på situasjonen hvis de ikke er enig med en kollega som stopper barn i risikofylt lek; dette kan tyde på at der er rom for å fremme kompetanse rundt risikolek mellom medarbeidere innad i barnehagene. Foreldregruppen kan være skeptiske og redde for at barna skal skade seg. Ut ifra svarene ser vi at de ansatte jobber med å legge frem de positive sidene av risikolek og hvorfor det er så viktig for barn å bedrive denne typen lek til foreldregruppen.

Vi har ut ifra vår analyse og diskusjon av analysen konkludert med at av de som har deltatt på vår undersøkelse forholder seg positivt til risikolek ved å aktivt legge opp til risikolek inne og ute. De jobber faglig med risikolek ved å diskutere det i personal- og avdelingsmøter, samt at de legger frem sine holdninger om risikoleken og hvorfor den er viktig for barna til sine kolleger og foreldre. Vi ser også forskjeller i hvordan ansatte forholder seg til risikolek ut ifra kjønn og i om de jobber ved små- eller storbarnsavdelinger.

6.1 Veien videre

Etter å ha skrevet denne bacheloroppgaven sitter vi igjen med mange nye erfaringer og lærdom. Vi har tilegnet oss mer kunnskap rundt det å utforme, gjennomføre og analysere en spørreundersøkelse. I fremtiden vil mer forskning innenfor temaet være av betydning.

Når vi nå går inn i yrket som pedagoger i barnehagen ønsker vi å gå dypere inn i temaet, tilegne oss mer erfaring, samt fremme viktigheten av og behovet for spennings- og risikofylt lek i barnehagen. Vi sitter igjen med et inntrykk av at våre fremtidige kollegaer deler vår oppfatning om at risikolek er viktig for barnas utvikling.

You can't fall if you don't climb.

But there's no joy in living your whole life on the ground.

- Ukjent

7.0 Litteraturliste

Aasen, W. (2012). *Teamledelse i barnehagen*. Fagbokforlaget.

Forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr. (1996). *Forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr* (FOR-1996-07-19-703). Lovdata. <https://lovdata.no/forskrift/1996-07-19-703>

Glaser, V. (2019). *Foreldresamarbeid: Barnehagen i et mangfoldig samfunn* (2. utg.). Universitetsforlaget

Heft, H. (1988) Affordances of children's environments: A functional approach to environmental description. *Children's Environments Quarterly*, 5(3), 29-37.

Jacobsen, D. I. (2016). *Hvordan gjennomføre undersøkelse? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Cappelen Damm.

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Udir. <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

Lillemyr, O. F. (2011). *Lek på alvor barn og lek - en spennende utfordring!* Universitetsforlaget.

Lundhaug, T. (2010). Inkludering i fysisk aktivitet. Wilhelmsen, B. U., & Holthe, A. (Red), *Måltider og fysisk aktivitet i barnehagen som arena for folkehelsearbeid*. (s. 138-147). Universitetsforlaget.

Lundhaug, T., & Neegaard, H. R. (2013). *Friluftsliv og uteliv i barnehagen*. Cappelen Damm.

Mordal, T. M. (1989). *Som man spør, får man svar* (1. utg.). Tano A.S.

Osnes, H., Skaug, H. N., & Eid, K. K. M. (2010). *Kropp, bevegelse og helse i barnehagen*. Universitetsforlaget.

Sandseter, E. B. (2018) Det opplevels- og spenningssøkende barnet. I E.B. Sandseter, T. L. Hagen & T. Moser (Red.), *Kroppslighet i barnehagen* (3. utg., s. 54-66). Gyldendal.

Sandseter, E. B. (2010). Inkludering i fysisk aktivitet. Wilhelmsen, B. U., & Holthe, A. (Red.), *Måltider og fysisk aktivitet i barnehagen som arena for folkehelsearbeid*. (s. 163-174). Universitetsforlaget.

Sandseter, E. B., Kleppe, R. & Sando, O. J. (2020) The Prevalence of Risky Play in Young Children's Indoor and Outdoor Free Play. *Early Childhood Education Journal*, 49, 303–312. <https://doi.org/10.1007/s10643-020-01074-0>

Storli, R. & Sandseter, E. B. (2017). Gender matters: male and female ECEC practitioners' perceptions and practices regarding children's rough-and-tumble play (R&T). *European Early Childhood Education Research Journal*, 25(6), 20. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2017.1380881>

Utdanningsdirektoratet. (2021, 17, februar). *Bergen kommune*. Barnehagefakta. <https://www.barnehagefakta.no/kommune/4601/bergen>

8.0 Vedlegg

8.1 Vedlegg 1:

Hei

Vi er tre karer som går tredje året på barnehagelærerutdanningen på Høgskolen på Vestlandet, vi jobber for tiden med bacheloroppgaven vår, og vi lurte på om din barnehage ville hjelpe oss i form av å svare på en spørreundersøkelse om risikofylt lek i barnehagen.

Det tar ca. 5 minutter. Vi vet hvor travelt det kan være i barnehagen, så det er bare en kort undersøkelse

□

Hvis du vil hjelpe oss, hadde det vært supert om du videresender denne eposten til dine ansatte! □

Link til undersøkelsen: <https://www.survey-xact.dk/LinkCollector?key=ZGQ3978JL296>

MVH (våre navn).

8. 2 Vedlegg 2:

Velkommen til spørreundersøkelse angående risikolek i barnehagen.

Litt om oss og hvorfor vi sender ut denne spørreundersøkelsen.

Vi er 3 studenter som går siste året på barnehagelærer studiet ved Høgskulen på Vestlandet. I denne sammenheng skal vi skrive bachelor som er knyttet opp mot vårt fordypningsfelt som var Aesthetics and Outdoor Education, ut fra dette har vi valgt å skrive om risikolek i barnehagen og valgt å bruke metoden spørreundersøkelse.

Samtykke og Anonymitet.

Ved å svare på denne spørreundersøkelsen samtykker du i at den informasjon som du har gitt kan brukes i vårt arbeid og kan bli publisert gjennom Høgskulen på Vestlandet. Spørreundersøkelsen vil være anonym i samsvar med De nasjonale forskningsetiske komiteene sine retningslinjer om personvern. Vi ber om at du ikke oppgir noen informasjon som kan bidra til å identifisere deg, barn i barnehagen din eller barnehagen din.

Spørreundersøkelsen

Spørreundersøkelsen består av spørsmål i forskjellige former. Du kan komme bort i spørsmål som ber deg utdype, vi setter veldig pris på om du tar deg tiden til utdyping, da dette vil gi oss en mer kvalitativ spørreundersøkelse, men også gi oss et spennende innsyn i hverdagen til barnehagene.

Spørsmål 1: Er du?

- Mann
- Kvinne

Spørsmål 2: Jobber du i privat eller kommunal barnehage?

- Privat
- Kommunal

Spørsmål 3: Hvilken stilling har du i barnehagen?

- Pedagogisk leder
- Barnehagelærer
- Assistent

- Spesialpedagog
- Annet

Spørsmål 4: Hvilken aldersgruppe jobber du med?

- 1-3 (småbarn)
- 3-6 (storbarn)
- Annet

Spørsmål 5: Vennligst skriv kort om hva du vil si risikolek er?

Spørsmål 6: Hvor viktig vil du si risikolek er i barnehagen?

- Svært viktig
- Viktig
- Ikke viktig eller uviktig
- Lite viktig
- Svært lite viktig

Spørsmål 7: Får barna bedrive risikolek i din barnehage?

- Ja
- Nei

Spørsmål 8: Har du aktivt lagt opp til risikolek i din barnehage?

- Ja
- Nei

Spørsmål 8.1: Kryss av for hvilken type lek du har lagt opp til i barnehagen

- Lek i store høyder, med fare for å falle ned
- Lek med stor fart, med for eksempel fare for sammenstøt
- Kamp- og slåssleker, med fare for å skade hverandre
- Lek ved farlige steder, med fare for å falle på/ ned/ inni noe
- Lek med farlige redskaper

- Lek hvor barn kan gå seg bort / bli borte

Spørsmål 8.2: Hvorfor ikke?

Spørsmål 9: Har risikolek vært tema på personalmøter/gruppemøter i din barnehage?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

Spørsmål 9.1: I hvilken sammenheng har det vært tema?

Spørsmål 10: Har du ulike holdninger til risikolek i barnehagen innendørs kontra utendørs?

- Ja
- Nei

Spørsmål 10.1: Hvordan forandrer holdningen seg?

Spørsmål 11: Har du noen gang stanset barn i risikofylt lek?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

Spørsmål 11.1: Hvorfor?

Spørsmål 12: Har du opplevd at en kollega har stanset risikofylt lek?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

Spørsmål 12.1: Var du enig i denne avgjørelsen?

- Ja
- Nei

Spørsmål 12.2: La du frem din mening om situasjonen til kollegaen din?

- Ja
- Nei

Spørsmål 12.3: Hvordan gikk det?

Spørsmål 12.4: Hvorfor ikke?

Spørsmål 13: Har du opplevd at foreldregruppen har vært negative til risikofylt lek?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

Spørsmål 13.1: På hvilken måte var foreldrene negative?

Tusen takk for at du tok deg tid til å svare på denne spørreundersøkelsen.